LAISVĖS KOVOS METAI

DARBININKAS

LIII NR. 63 | SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N. Y. | PENKTADIENIS - FRIDAY, RUGSĖJIS - SEPT. 27, 1968 | 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 | 10 CENTŲ

Diplomatiniai debesėliai tarp Maskvos ir Amerikos

Maskva pirmoji puolė protestu. Amerika atsakė taip pat protestu. Maskva grasinimais puolė Vokietiją. Amerika grasinimus atmetė. Katra pusė iš tų susikirtimų daugiau laimėjo?

Sovietų atstovas Dobryninas įteikė valstybės departamentui protestą, kad Amerikos Informacijos Agentūros žurnalas, platinamas užsieniuose, paskelbė memorandumus, "pogrindžio keliu" gautus iš Sovietų Sąjungos apie rašytojų teismus. Valstybės sekr. pavaduotojas Bohlenas protestą atmetė. Esą tie raštai jau anksčiau buvo paskelbti kitoje Vakarų spaudoje.

Amerika savo ruožtu kelios dienos po sovietinio protesto, rugsėjo 24, paskelbė įteikusi protestą Dobryninui, kad Amerikos Balsas vėl trukdomas ir tokiu būdu "grąžinama ankstesnių laikų bjauri praktika". — Trukdymas atnaujintas nuo rugpiūčio 21, kada Sovietai okupavo Čekoslovakiją. Trukdomos transliacijos rusų, ukrainiečių, gruzinų, armėnų kalbom.

Trukdyti buvo nustota nuo 1963, kada Maskva ir Washingtonas sutarė apriboti atominius bandymus.

Šie smulkūs protestai dėl propagandos rodo tradicinę taktiką: Sovietai puola, Amerika ginasi; Sovietai puola Ameriką, kad nukreiptų dėmesį šiuo metu nuo Čekoslovakijos; Sovietai grasinimais Vokietijai nori atbaidyti Ameriką nuo aktyvesnio pasipriešinimo, o Europoje pasėti nepasitikėjimą padėtimi.

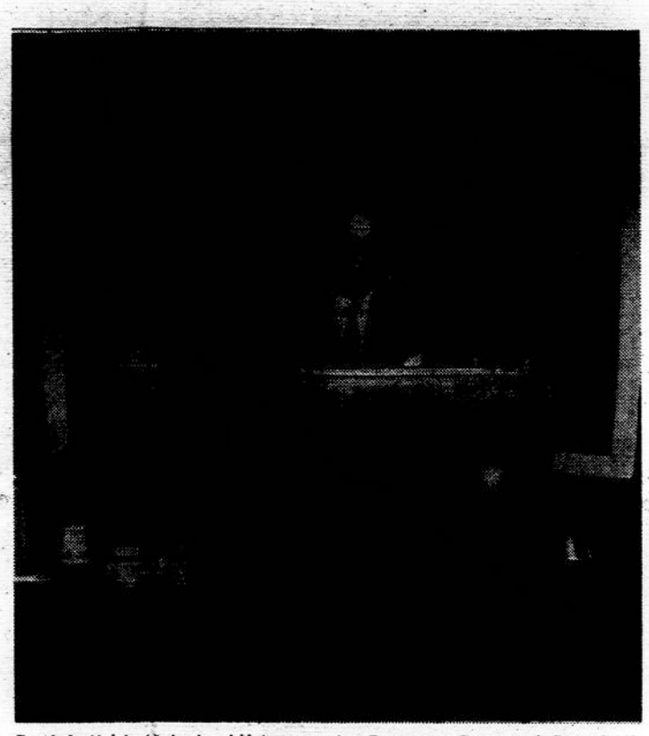

Dr. J. Lettrich (Čekoslovakija) — naujas Pavergtos Europos Seimo pirmininkas Nuotr. V. Maželio

BERLYNE daros neberamu

Sovietai dar rugsėjo 5 pagrasino vakarų Vokietijai turinti "teisę" imtis vienašališkos intervencijos" prieš nacizmą ir militarizmą" Vokietijoje. Amerika, Anglija, Prancūzija atmetė Sovietų "teisę" imtis intervencijos, įspėjo, kad jėgos pasikėsinimas prieš vakarų Vokietiją susilauks atitinkamo atsakymo. Tačiau tuo grasinimu Sovietai pasiekė vieną dalyką — pasėjo nesaugumą Vokietijoje, ypačiai vakarų Berlyne. Tą nesaugumą N. Y. Times korespondentas iš Berlyno iliustravo karčiu anekdotu. Esą vienas berlynietis po Čekoslovakijos okupacijos klausia: kas bus, jei Sovietai pasiryš užimti ir vakarų Berlyną? Kitas ramina: o tada būsią geriau — sąjungininkai pasiųs Maskvai griežtą protestą... Tik protestą. Pasitikėjimas Vakarų apsauga dingsta. Nuo to krito jau Berlyne namų kainos, sumažėjo bankuose taupmenos, nes atsargieji skuba savo indėlius perkelti į vakarų Vokietiją ar Šveicariją; per pirmus aštuonis mėnesius iš vakarų Berlyno išvyko apie 10,000 asmenų, ieškodami saugesnės vietos. Vakarų diplomatai stengiasi raminti, kad nesą jokių ženklų apie Sovietų sumanymą užimti vakarų Berlyną. Bet vienas iš tų diplomatų taip pat prasitarė: esą mes taip galvojom ir apie Čekoslovakiją.

Tokiai nuotaikai išblaškyti ir N. Y. Times rugsėjo 25 vedamąjį pavadino "Šalin rankas nuo Berlyno", kuriame skelbia, kad Amerikos įsipareigojimai Nato tvirti ir neatšaukiami.

Prahoje — Dubčekas turės trauktis?

Čekoslovakijos Dubčeko kelionė į Maskvą atšaukta po pasikalbėjimų su Sovietų užsienių reikalų min. pavaduotoju Kuznecovu. Radijas paskelbė nepatikrintą žinią — esą Kuznecovas reikalauja, kad Dubčekas iš partijos sekretorių pasitrauktų. Tai viena iš sąlygų, kad 20 divizijų pasitrauktų iš Čekoslovakijos ir pasiliktų tik 100,000 vyrų.

Dubčekas jau įvykdė ankstesnius reikalavimus — atleido min. pirmininko pavaduotoją, vidaus reikalų ministerį, užsienio reikalų ministerį. Dabar atėjo jam graikų legendos Polifemo malonė — pažadas suvalgyti jį paskutinį.

— **J. Tautos** rugsėjo 23 savo 23 sesijos pirmininku išrinko Guatemalos atstovą Emilio Arenales. Jis savo pirmoje kalboje ragino "grįžti prie Jungtinių Tautų chartos dvasios".

— **Valstybės sekr. Dean Rusk** atvyks į New Yorką rugsėjo 29 ir čia išbus 10 dienų. Tarsis su Sovietų Gromyko, kuris vadovauja Sovietų delegacijai J. Tautose.

— **Sovietų** meno akademijos pirmininkas N. V. Tomsky rugsėjo 24 pakartojo įspėjimą, kad tegali būti leistas tik "socialistinis realizmas".

— **Popiežius Paulius** rugsėjo 25 pasmerkė jaunimo smurtą gatvėse ir mokyklose, gyrė jaunimo meilę tiesai ir kovą prieš veidmainiavimą.

—**Kalifornijoje** opinijos anketa rodė, kad už Nixoną pasisako 43 proc., už Humphrey 34, už Wallace 7.

— **Amerikos kariuomenė** Vietname nuo sausio galo bus sumažinta iš 540,000 iki 450,000 — paskelbė kongresm. Laird, biudžeto komisijos narys. Žinią Pentagonas paneigė.

— **Vyriausybės sluoksniai** rugsėjo 25 paskelbė, kad prieš dvi savaites Sovietai pasiūlė planą vidurinių rytų klausimui. Esą Izraelis turi pasitraukti iš užimtų teritorijų ir jas perims J. Tautos; arabai paskelbia karo padėtį su Izraeliu baigtą; Amerika, Anglija, Prancūzija ir Sovietai garantuoja tada taiką. Izraeliui tokis planas nepriimtinas.

— **Dėl Abe Fortas** tvirtinimo į vyr. teismo pirmininkus rugsėjo 25 prasidėjo filibusteris, kai sen. Mansfieldas pasiūlė svarstyti tvirtinimo klausimą. Mansfieldas sutiko su Abe Fortas kritikais, kad Abe Fortas negerai padarė, šią vasarą už 9 savaičių kursuose paskaitas paimdamas 15,000 dol. Tų pinigų dalis buvo dovana vieno asmens, kurio sūnaus bylą teks svarstyti vyr. teismui. Opinijos anketa rodo, kad prieš filibusterio nutraukimą pasisakys 35 senatoriai, taigi vieno balso truks tiem, kurie norės filibusterį nutraukti.

— **Milwaukee** suimta 14 asmenų, tarp jų 5 katalikų kunigai. Jie, laikydami save pacifistais, naujokų priėmimo įstaigoje iš valytojos atėmė raktus, įsibrovė į spintas, išėmė apie 20,000 asmenų bylas ir jas sudegino.

PAV. EUROPOS SEIMO BALSAI DĖL ČEKOSLOVAKIJOS

Kai Jungtinės Tautos 23 sesiją pradėjo tyla dėl Čekoslovakijos, balsą dėl jos pakėlė Pavergtų Europos Tautų seimas, rugsėjo 24 pradėdamas savo 15-tąją sesiją.

Dėl Čekoslovakijos pasiuntė telegramas prezidentui Johnsonui, J. Tautų naujos sesijos pirmininkui Arenales, o taip pat J. Tautų nekomunistinėm delegacijom, kad JT imtųsi svarstyti Sovietų Sąjungos invaziją į Čekoslovakiją.

Pavergtos Europos sesijos nauju pirmininku išrinktas dr. J. Lettrich (Čekoslovakija), vicepirmininku A. Berzinš (Latvija), o F. Gadomski išrinktas tik eiti generalinio sekretoriaus pareigom (nes jis nėra egzilas, jau JAV pilietis).

— **Čekoslovakijoje** pastebima pasyvi rezistencija Sovietam— iš teatrų dingo Čechovas ir kiti rusų klasikai. Koncertų programose net Čaikovskis retesnis. Tarptautinis džazo festivalis, kuris turėjo būti spalio mėn., atšauktas, kad neerzintų "vyresniojo brolio".

Pavergtos Europos Seimas rugsėjo 24 pradėjo savo 15-ją sesiją Nuotr. V. Maželio

AMERIKOS ŽYDAI — REMS HUMPHREY AR NIXONĄ?

Kai Nixonas rungėsi su J. F. Kennedy, žydų 75 proc., pagal N.Y. Post informaciją, buvo už Kennedy. Žydų ir dabar didesnė dalis eina už Humphrey, bet jau nebe tokia proporcija. Eilė įtakingų žydų kaip Wallstreeto finansininkas ir biržos pirmininkas Levy eina už Nixoną. Sionistų vadai — taip pat. Dalį žydų nustūmė nuo Humphrey jo buvimas LBJ vyriausybėje, kuri atsisakė duoti Phantom lėktuvus Izraeliui. Atsakomybė už tai tenka ir Humphrey, nors jis rinkimų kalbose pasisakė už davimą. Sionistų simpatijas laimėjo Nixono aiškus pasisakymas už paramą Izraeliui.

Pagal N. Y. Post, demokratai tikėjosi, kad žydus atitrauks nuo Nixono jo pasisakymas prieš Abe Fortas tvirtinimą į vyr. teismo pirmininkus dabar. Tikėjosi, kad bus sudarytas kaltinimas, jog Nixonas antisemitas. Tačiau esą žydam mažiau rūpi Abe Fortas likimas negu Izraelio likimas. Kai N.Y. Times vedamajame pakaltino Nixoną, kad pasisakė už lėktuvus Izraeliui propagandos sumetimais, Brooklyno žydų spauda atšovė savo kolegai Times, kad Nixonas visai teisus. O vienas prekybininkas pasiuntęs N. Y. Times 25 dolerius su prierašu, kad juos perduotų ... Nixonui.

New Yorko žydų mokytojų kova su negrais dar labiau atšaldė žydus nuo dabartinės vyriausybės narių ir nuo negrų, kuriuos norėtų laimėti labiau į savo pusę Humphrey.

Įsakė nestreikuoti — bet ar klausys?

— **New Yorko** švietimo vadyba įsakė mokytojam streiką baigti ir mokytojam, pašalintiem iš Ocean Hill -Brownsville, taip pat grįžti į darbą. Mokytojų federacijos pirmininkas Shanker skeptiškai atsiliepė apie įsakymą, nežadėdamas streiko baigti. Jis reikalauja, kad negrų atstovai pareikštų norą tuos mokytojus priimti.

— **Meksikoje** rugsėjo 24 kovos tarp studentų ir policijos laikomos baigtos, nors padėtis tebėra įtempta. Studentų reikalavimai politiniai: paleist politinius kalinius, atleist policijos viršininką, panaikinti policijos dalinius kovai su riaušėm. Kovoje žuvo 15. Studentai vartojo ir automatinius šautuvus.

Wallace kelia susirūpinimą — kam?

Ką iš tikrųjų parems balsas, atiduotas už Wallace?

Prezidento šiemetiniai rinkimai gali savaip hipnotizuoti ir lietuvius — kaip jie vis labiau hipnotizuoja kitus šios didžios valstybės piliečius.

Hipnotizatorius nelauktas — buvęs Alabamos gubernatorius George C. Wallace. Nelauktas abiejų partijų vadovybėm. Viena ir antra tikėjosi, kad Wallace pasiaus, pasiaus, tuo ir pasibaigs jo įtaka masėm; tikėjosi, kad rinkimų kovos eigoje Wallace įtaka mažės, ir beliks du kandidatai, kuriuos išrinko dvi tradicinės partijos.

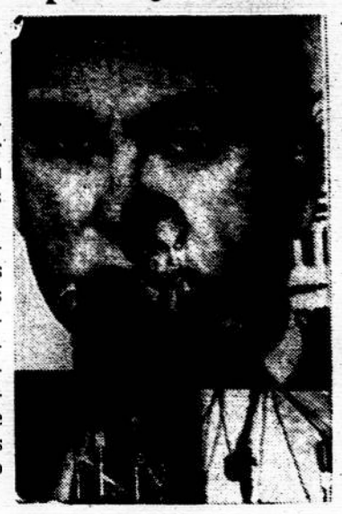

Trečiasis kandidatas — George C. Wallace

Tikrovė tuo tarpu rodosi kitokia. Paskutinė (rugsėjo vidurio) Louis Harris anketa rodo Nixoną prasinešus žymiai pro Humphrey — 39:31 santykiu. Nixono pranašumą patvirtino ir N. Y. Times, Time, Newsweek anketos. Tačiau Harris anketa rodo, kad procentas už Wallace nemažta; priešingai — auga: iš 17 proc. rugpiūčio mėn. pakilo iki 21 dabar. Tuo pat metu Nixonas krito vienu procentu, Humphrey krito trim procentais.

★

Ką ir kuo būdu Wallace hipnotizuoja? — Paties Wallace pareiškimu U. S. News ...korespondentui (rugsėjo 30 nr.), jo šalininkų masėje esą biznierių, bankininkų, ūkininkų, tarnautojų. Pažymėjo, kad kai kurios anketos rado, jog daugiausia šalininkų esą 21-29 amžiaus. Nors unijų vadovybė griežtai remia Humphrey, tačiau unijos narių gausu tarp Wallace šalininkų.

Wallace patraukia aiškiu tiesiu radikalumu prieš viešojo gyvenimo reiškinius, kurie šiuo metu tokie nepopularūs raasėje. Kai Wallace žada atstatyti tvarką, sustabdyti nusikaltimus, riaušes, pastatyti teismą į jam prideramą vietą, jo žodžiai atrodo reiškia masės norus ir valią. Jis ir pats prisistato kaip tautos daugumos valios reiškėjas, kaltindamas abidvi partijas, kad jos atitrūkusios nuo tautos. Louis Harris (N. Y. Post rugsėjo 24) aiškina, kad pritarimas Wallace reiškia protestą prieš abiejų partijų generalines linijas, balsuotojam primestas.

★

Patraukia Wallace savotiška dialektika diskusijose. Ją gali iliustruoti pavyzdys iš jo atsakymo U. S. News ...korespondentui, kuris jam priminė: sako, jūs neturite jokios ūkinės politikos, jokios apsaugos politikos, jokios užsienių politikos. Wallace tą klausimą nukreipia mikliai į savo oponentus atsakydamas: "Aš nežinau, kokią užsienių politiką turi abidvi kitos partijos. Jom buvo patikėta užsienio politika per paskutinius 50 metų, ir mes per tą laiką turėjome keturis karus. Mes išleidom užsienio paramai 122 bilijonus; mes susikūrėm biudžeto nesubalansavimo problemą; mes turim įstatymų ir tvarkos laužymą didesnį nei bet kada mūsų krašte. Taigi — kokią politiką jos turi?" Tik po šio smūgio partijom Wallace pereina prie savo politikos: "Taip, mano užsienio politikoje yra numatyta sustabdyti paramą valstybėm, kurios nenori mum padėti Vietname ir kuriom mes esame padėję. Aš manyčiau, kad valstybės, kurios mum nepadeda Vietname, turėtų pradėti mums grąžinti bent dalį tų pinigų, kuriuos gavo iš mūsų nuo pirmojo pasaulinio karo iki dabar..."

Tokios formos pareiškimai kerta smūgį varžovam ir apeliuoja į nesudėtingą, paprastą masės sprendimą, pagauna jos pritarimą.

★

Kam Wallace virsta varžovu? —Nixono štabas esąs labiau susirūpinęs Wallace negu tikruoju savo varžovu Humphrey. Harris anketa klausė: katrą kandidatą balsuotojai pasirinktų, jeigu nebūtų Wallace tarp kandidatų? Atsakymai buvo — 50 proc. už Nixoną, 36 už Humphrey, neapsisprendusių 14.

Bet Wallace iš kandidatų neiškrinta. Tokios net vilties negali būti. U. S. News... skaičiuoja, kad iš 70 mil. balsuotojų Wallace galįs gauti 16 mil. Time žurnalas — bent nemažiau kaip 13.5 mil. Vadinas, jis nebus išrinktas, bet jis atims žymią balsų dalį nuo varžovų. Nuo katro daugiau? Sen. Mansfieldas, kaip visada santūrus, mano, kad gali daugiau nukentėti Nixonas. Ir tai gali būti teisingas manymas. Nes pagal dabartines nuotaikas Humphrey surinks mažiau balsų nei Nixonas. Ar surinks milijonu mažiau ar daugiau, nuo to jo likimas nepriklausys. Kas kita su Nixonu. Balsų jis gali gauti daugiausia. Bet Wallace gali nutraukti jam tiek balsų, kad jis negaus reikalingos daugumos, vaizdžiai sakant, gali negauti 50 procentų plus vieno balso. Nixonas buvo aliarmuotas, jog pietinėse valstybėse demokratai paremia akciją, kad balsuotojai ten pasisakytų už Wallace, ne už Nixoną. Jiem būtų vilties daugiau, jei Nixonas negautų reikiamos daugumos ir prezidentą tektų rinkti jau Atstovų Rūmam. Koki bus Atstovų Rūmai, dar nežinia. Bet tokiu atveju jau rimtas klaustukas pakibtų ties Nixonu — o gal išrinks jo konkurentą? Pagaliau jei Atstovų Rūmuose būtų ir išrinktas Nixonas, jau būtų visai kitas prestižas nei tautos rinkimuose išrinkto.

★

Kokia praktinė išvada iš tų duomenų, kuriuos pateikia anketos? Išvada tokia:

— Tie, kurie balsuos už Wallace, patenkins savo nuoširdžią reakciją prieš negeroves, kurias tikrai ar tariamai padarė dabartinių partijų vadovybės. Jie parems Wallace kaip kylančią reakciją prieš tas negeroves.

— Tikras dalykas, kad Wallace nebus išrinktas. Taigi **tie kurie savo balsą atiduos už Wallace, bus jį atidavę iš tikrųjų Humphrey naudai prieš Nixoną.**

MASKVOJE kitaip negu New Yorke

Maskvoje rugsėjo 24 amerikietė V. Rovers ir anglas A. Papworth dalino lapelius rusų kalba prieš Čekoslovakijos užėmimą. Abudu tuojau buvo suimti, ir po kelių valandų įsakyta jiem dingt iš Sovietų. Jie, būdami "pacifistai", buvo nustebinti, kad New Yorke, Londone galėjo demonstruoti prieš Ameriką Vietname, prieš ginklavimosi lenktynes. Esą Čekoslovakijos okupacija apsunkinusi jų veiklą dabar ir Amerikoje bei Anglijoje.

— **Paryžiaus derybose** po 23 posėdžių — jokios pažangos.

Žmonės, kuriuos išaugino nepriklausom Lietuva (2)

Dvejų metų eigoje penkis kartus teko būti suimtam

Dr. Adolfo Damušio 60 metų sukaktis

Adolfas Damušis gimė 1908 Mogilevo gubernijoje, Rusijoje. Dar vaikas pažino revoliucijos audrą. Kai su tėvais 1919 grįžo į Lietuvą, teko išgyventi besikuriančios Lietuvos demokratines pastangas. Panevėžio gimnaziją baigė 1928, kai jau Lietuvoje karinis perversmas pakeitė jauną demokratiją, iš nepatyrimo grėsusią virsti anarchija, kuri pakeliama didelėm įsigyvenusiom valstybėm, bet gali būti mirtina jaunai, nepatyrusiai, nors idealizmo nestokojančiai. Kai Damušis atvyko į Kauno universitetą, buvo laikas, kada autoritetinis režimas buvo įsistiprinęs — gal taip pat iš jaunumo pertempęs stygas — mėginęs piliečius uniforminti ir įžiūrėti grėsmes valstybei ten, kur jų visai nebuvo.

Lemiamos įtakos daugelio jaunimo dvasiai turėjo autoritetinės valdžios konfliktas su Katalikų Bažnyčia. Vienus iš jaunimo tas konfliktas skatino lenktis valdžios noram iki palūžimo, kitiem kėlė atkaklaus pasipriešinimo dvasią. A. Damušis buvo antrojo tipo. Tą jauno žmogaus konfliktą su režimu ano meto Lietuvoje iliustruoja paties A. Damušio prisiminimai iš tų laikų, kai jis buvo moksleivių ateitininkų sąjungos pirmininkas (1930-31), paskui studentų korporacijos Grandies pirmininkas ir dar paskui studentų ateitininkų s-gos pirmininkas.

"Kai 1930 rugsėjo mėn. švietimo ministerio K. Šakenio įsakymu buvo uždrausta moksleiviams ateitininkams veikti gimnazijoje, aš buvau moksleivių ateitininkų sąjungos centro valdybos pirmininkas. Centro valdyba tada veiklos nesustabdė, bet siuntinėjo paštu kuopom programas ir aplinkraščius, kurie lietė grynai lietuvių katalikų auklėjimo ir lavinimosi reikalus. Kadangi pinigų ir pašto išlaidoms niekad per daug neturėjome, siuntinėjome ir toliau atvirus laiškus spaudinių teisėmis. Keli toki laiškai iš pašto atsidūrė saugume. Kauno miesto komendantas pulk. P. Saladžius pasiskubino paskelbti bausmę, būdamas, tur būt, tikras, kad būsiu bematant suimtas. Bet buvau iš šalies įspėtas. Tai pasislėpiau, kad turėčiau laiko sutvarkyti studijų reikalus ir aplankyti visą eilę moksleivių kuopų.

"Po poros savaičių vieną naktį 1931 vasario, rodos, 27, ateitininkų namai, Laisvės alėja 3, buvo apsupti apie šimtinės policininkų ir saugumo tarnautojų. Tada centro valdybos sekretorių J. Žemaitaitį ištrėmė į tėviškę. Ant. Masionį, kuris buvo jaunesniųjų ateitininkų globėjas ir tą naktį spausdino jiem aplinkraštį centro valdybos kambaryje, išvežė 6 mėnesiams į tėviškę, o mane 6 mėnesiams į koncentracijos stovyklą Varniuose.

"Nors ir labai slėpė, kitą dieną buvau iš saugumo daboklės išgabentas į Kauno geležinkelio stotį, bet ten jau buvo per porą šimtų ateitininkų studentų, kurių dalis mane nulydėjo net iki Šiaulių. Šiaulių stotis buvo pilna moksleivių ateitininkų su savo kapelionu. Mane lydėję policininkai dėl to labai nervinosi.

Dr. Adolfas Damušis

"Varniuose jau radau dr. P. Karvelį, Ateitininkų Federacijos generalinį sekretorių J. Staupą ir studentų ateitininkų sąjungos pirmininką dr. J. Meškauską.

"Varnių koncentracijos stovykloje buvau nuo 1931 kovo 4 iki birželio 16 d. Po to buvau ištremtas į tėvų gyvenamą vietą Panevėžyje be teisės iš miesto ribų išvykti. Tiktai tų metų spalio 15 draudimas buvo nuimtas, ir tada atvykau į Kauną studijų tęsti.

"Kitą vasarą po gražiai praėjusio Mariampolės rajono pavasarininkų kongresėlio kaip dienos pirmininkas buvau Mariampolės komendanto ištremtas vėl dviem mėnesiam į tėviškę. Šį kartą buvau laimingesniųjų tarpe, nes dėl to paties kongresėlio prof. Pr. Dovydaitis ir prof. J. Eretas buvo pasodinti į kalėjimą.

"Tų dviejų metų eigoje bent penkis kartus teko būti suimtam ir tardomam. Reikia prisipažinti, kad policininkai, su kuriais teko susidurti, buvo mandagūs, reiškė užuojautos ir apgailestavimo, pasiteisindami, kad jie yra verčiami savus piliečius tąsyti po kalėjimus ir lagerius" (Į Laisvę 1958 Nr. 16-17).

Šio laikotarpio jaunas, atkaklus pasipriešinimas savosios valdžios užgaidom dėjo charakterin pagrindus didesniam žūtbūtiniam pasipriešinimui prieš svetimųjų valdžios užmačias— pirma bolševikų, paskiau nacių.

Užčiauptos lūpos dėl Čekoslovakijos

Užčiauptos lūpos — tai vieninteliai žodžiai, kuriais tėra įmanoma apibūdinti Lietuvos žmonių nuotaikas Čekoslovakijos krizės dienomis.

Nė vienas žymesnis lietuvis pareigūnas per tą laiką viešai neprasižiojo tarti kokiai nors savo nuomonei apie tą padėtį. Nė vienas laikraštis nuo savęs nieko nepridėjo prie oficialių komunikatų iš Maskvos ir po porą puslapių kasdien užėmusių straipsnių, perimtų iš Maskvos **Pravdos.** Vien tik S. Bistrickas, vienas iš **Tiesos** redaktorių, rugpiūčio 25 paskelbė savo pasirašytas "pastabas", pavadintas "Vilkai ėriuko kailyje", kurios tačiau išėjo ne kas kita, kaip tik jau anksčiau iš **Pravdos** persispausdintų Jurijaus Žukovo (Maskvos "Goebelso") reveliacijų nuotrupos.

Apie invaziją iš laikraščių žmonės sužinojo rugsėjo 22, tai yra, visą parą vėliau, negu ta žinia jau buvo paskliduusi visam pasauly. (Be abejo, daug kas jau galėjo būti ir anksčiau apie tai išgirdę iš užsienio radijo, nors ir trukdomo.).

Tiesa, "Lietuvos darbo žmonių" nuomonė buvo pradėta skelbti iš greitomis sušauktų mitingų fabrikuose darbo pertraukų metu. Tik tose nuomonėse nebuvo nieko kita, kaip tik parašai po "blanco" čekiais: "pritarimas" Maskvos kompartijos vadovybei, nepaisant, ką ji kada bepadarytų ... Porą nuotraukų iš tų susirinkimų, paskelbtų laikraščiuose akivaizdžiausiai rodo, kad tuos "pritarimus" į mitingus sušaukti darbininkai reiškė kietai sučiauptomis lūpomis, sustingusiais veidais. Tos veidų išraiškos nuostabiai panašios į čekų veidų išraiškas, matomas nuotraukose iš Prahos bei kitų Čekijos miestų, kuriose parodyta, kaip čekai sutinka rusų tankus. Vilniaus "Lelijos" fabrike nufotografuota kalbėtoja ("pritarimo" siūlytoja) atrodo, lyg būtų prie gėdos stulpo viešoj aikštėj pririšta ... Tos išraiškos, gal būt, teisingiausiai liudija lietuvių solidarumą su čekais šiomis dienomis. (Elta)

Laisvės Statula, prie kurios PLB seimo atstovai padėjo vainiką

NEKOVOK PRIEŠ NEIŠVENGIAMYBĘ, PONE PALECKI

Taip kalbėjo kongresmanas E. J. Derwinskis Limoje, Peru

Tarpparlamentinės Sąjungos konferencija Limoje, Peru pasibaigė, ir JAV Kongreso delegacijos pirmininkas atst. Edward J. Derwinski (R.-Ill.) pateikė spaudai pranešimą, kuriame tarp ko kita patymėjo, kad

"Limos konferencijoj dalyvavo 64 valstybių parlamento delegatai. Sovietų delegacijos priešaky buvo deputatas Paleckis, lietuvis komunistas, kuris 1940 metais bendradarbiavo su Sovietais užgniaužiant Lietuvos nepriklausomybę ir kurs nuo to meto nešioja "Lietuvos Kvislingo" vardą".

Konferencija priėmė rezoliuciją, griežtai pasmerkiančią sovietinę Čekoslovakijos okupaciją. Be to, nepaisant sovietinių ir jų satelitinių deputatų priešinimosi, buvo nutarta vėl priimti į sąjungą Pietų Vietnamo parlamentą (77 balsai už, 27 prieš, 11 susilaikė).

Atst. Derwinski pateikė spaudai ir savo pareiškimo turinį, kuriame buvo sakyta:

"Kreipiuos tiesiog į savo "seną pažįstamą" p. Paleckį, pabrėždamas jam ir kitiems sovietiniams delegatams, kad jų vyriausybės veiksmai nusipelno pasaulio pasmerkimo.

"Aš manau, kad sovietinė okupacija Čekoslovakijoj yra silpnybės, o ne stiprybės požymis. Sovietų Sąjungos tautos yra atimtos visų pagrindinių laisvių. Žodžio, spaudos, politinės veiklos ir ypač religijos laisvės šiandien yra nežinomi dalykai Sovietų Sąjungoj. Prisiminkim, kad žydai, katalikai, protestantai, stačiatikiai ir musulmonai Sovietų Sąjungoj visi yra ateizmui įstatymiškai įsipareigojusios valdžios religinio persekiojimo aukos.

"Sovietų Sąjungos valdžia sąmoningai slopina Baltijos tautų, ukrainiečių, armėnų ir visų kitų nerusiškų tautų Sovietų Sąjungoj teisėtą nacionalizmą. Taigi, bet koks laisvas pasireiškimas, panašus į tą, koks buvo beišsivystąs Čekoslovakijoj, galėtų sukelti didelį sąjūdį prieš komunistų diktatūrą Sovietų Sąjungoj.

"Žinoma, p. Palecki, jūs nebesuprantat politinių diskusijų, kadangi tai patirtis, kurios jūs Rusijoj neturit. SSSR yra skurdžiausias kraštas, nes neturi laisvų institucijų. Jūs turėtumėt pasitikėti savo piliečiais. Žmonės yra gimę laisvi, ir kai iš jų atimama laisvė, tai juose nuslopinama, kas žmoguje geriausia.

"Iš pažiūros p. Paleckis vaizduoja "gero tėvelio" paveikslą. Bet savo veiksmuose jo valdžia pasirodo esanti didesnis despotas už patį blogiausią iš carų.

"Sovietų delegatai turėjo pastebėti orumą ir dvasinį pakilimą laisvų parlamentarų elgesyje šiose konferencijose. Mano "senasis pažįstamas" p. Paleckis turėtų daug daugiau malonumo dalyvaudamas šiose diskusijose, jei būtų laisvų rinkimų proceso vaisius. Jei sovietinė delegacija būtų teisėtai išrinkta ir tikrai atstovautų savo žmonių pageidavimam, tai suprastų laisvo pasaulio parlamentarų objektyvią laikyseną, ją gerbtų ir joje bendradarbiautų.

"Aišku kad Sovietų Sąjungos valdžia yra savo pačios propagandos auka. Pavyzdžiui, ji nuolat gąsdina vokiečių militarizmo atgimimu ir lyg patyčioms, naudojasi rytinės Vokietijos karinėmis pajėgomis Čekoslovakijai okupuoti.

"Istorija liudija, kad despotinės valdžios negali nuslopinti teisėto žmonių nacionalizmo ar jų pagrindinio geidimo naudotis laisve valdomiems pačių išsirinktos valdžios. Sovietinei imperijai lemta subyrėti. Tik kai visoms tautoms anapus geležinės uždangos bus suteikta tikra laisvė ir nepriklausomybė, komunistinė stovykla bus atidavusi patvarią duoklę pasaulio taikai ir pažangai.

"Nekovok prieš neišvengiamybę, p. Palecki. Grįžk Maskvon ir pasakyk savo bendrininkams, kad laisvė, kurią jūsų valdžia kesinasi nuslopinti Čekoslovakijoj, nugalės jus, ir kad laisvų institucijų kūrimas Rytų Europoj yra neišvengiamas bei perilgai užvilkintas reikalas."

(nukelta į 3 psl.)

Juozas Audėnas, visuomenininkas, Vliko vicepirmininkas, Lietuvos Laisvės komiteto narys, rugsėjo 25 atšventė 70 metų sukaktį.

GREEN CORNER RESTAURANT — Frances C. Saldukas savininkas. Jauki vieta maloniai praleisti laiką. Į čia vietos lietuviai sueina pasikalbėti, pasivaišinti. Pravažiuojantieji ar atvykusieji į Waterbury, sustoję čia sutiks saviškį. Įvairiausi vietiniai ir importuoti gėrimai. 34 Green Street, Waterbury, Conn., Telef. (203) 754-9995.

PARDUODAMA VAISTŲ LABORATORIJA ir ofisas. Plačiai žinomi vaistai bei mostis nuo reumatizmo. Labai pelninga įmonė. Rašyti: P. Deken, North Sta., P.O. Box 9112, Newark, N.J. 07104.

GREITOJI PAGALBA. Nenusimink, gausi pagalbą. Ilgai laukti vaistai nuo reumatizmo, rankų, kojų nutirpimo ir skaudėjimo jau gaunami. Tai Deksaio mostis, dabar vadinama "Ree-Leef Rub". Dėžutės: 4 uncijų 3 dol., 8 uncijų 5 dol. Persiuntimui pridedama 50¢. Kreiptis: Royal Products, North Sta., P.O. Box 9112, Newark, N.J. 07104, arba į Darbininko administraciją, 910 Willoughby Avenue, Brooklyn, N.Y. 11221.

J. B. SHALINS-ŠALINSKAS — Laidotuvių direktorius. 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way Sta.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios nemokamai visose miesto dalyse. Tel. VIrginia 7-4499.

RIMOS IR JUOZO BRUŽŲ vienintelė lietuviška siuntinių įstaiga didžiajame New Yorke, atlieka visus patarnavimus sudarant siuntinius ir užsakant kitas dovanas į Lietuvą. Greitas patarnavimas — žemos kainos. 370 Union Ave., Brooklyn, N.Y. Telef. EV 4-4952

JOSEPH GARSZVA — GRABORIUS, BALSAMUOTOJAS. 2 modernios koplyčios. 231 Bedford Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211; EV 8-9770.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni koplyčia, Air-conditioned. A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public. 660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211; ST 2-5043.

STEPHEN AROMISKIS (Armakauskas) — Graborius-balsamuotojas. Moderni koplyčia. 423 Metropolitan Avenue Brooklyn, N.Y. 11211, EV 7-4335.

THEODORE WOLINNIN, INC. — E. Joseph Zebrowski, laidotuvių direktorius. Moderni koplyčia. 123 E. 7th Street, New York, N.Y. GR 5-1437.

VAITKUS FUNERAL HOME. Notary Public. 197 Webster Ave. Cambridge Mass. Pranas Vaitkus, laidotuvių direktorius ir balsamuotojas. Moderniška koplyčia šermenims dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostoną. TR 6-6454.

FRANK J. VOGEL laidotuvių direktorius — McCue Funeral Home. Koplyčios galimos, kur tik reikalingos. 395 Autumn Ave., Brooklyn, N.Y. 11208; tel. 277-5604.

SIMONSON Funeral Home — Kilnus patarnavimas nuo 1887 metų. Kuo galėdami patarnaujame minėjimuose. Skambinti 847-0300, Wm. H. Simonson, direktorius. Laidotuvių įstaigos: 119-04 Hillside Avenue Richmond Hill, N.Y.; 97-01 101st Avenue Ozone Park, N.Y.

KARLONAS FUNERAL HOME — 280 CHESTNUT STREET, NEW BRITAIN, CONN. Tel. BA 9-1181.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius. 426 Lafayette St., Newark, N.J. 07105; tel. MArket 2-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras vėdinamas.

N. F. WALKER, Inc. Laidotuvių direktoriai. Daug vietos automobiliams statyti. 87-34 80th Street Woodhaven, N.Y. 11421, (2112) MI 2-4343 ir 2039 Merrick Ave. Merrick, N.Y. 11566 (516) FR 8-0303.

JOHN ORMAN AGENCY / Insurance - Real Estate. Namų pirkimo, pardavimo ir visais reikalais kreipkitės į mūsų įstaigą. Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių (Income Tax) pareiškimai. — 110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418; tel. VIrginia 6-1800.

ANDRIUS ARMONAS, statybininkas — Long Islande stato įvairaus dydžio naujus namus, kuriuos galima tuoj įsigyti. Priimam užsakymus pastatyti pagal pirkėjo pageidavimus ant mūsų arba pirkėjo žemės. Statybą atliekam sąžiningai pagal susitarimą už labai prieinamą kainą. Tel. (516) AN 1-2864.

VYTAUTAS MAŽELIS, fotografas — vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus), portretūra, meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai. 422 Menahan St. Ridgewood, N.Y. 11237; Tel. HY 7-4677.

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. 36-38-40 Stagg St. Brooklyn, N.Y. 11206; ST 2-5938.

LITAS INVESTING CO., INC. — Paskolos geromis sąlygomis. Aukštos palūkanos už indėlius. 86-01 114th Street Richmond Hill, N.Y. 11418, (212) 441-6799; 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629, (312)) 476-2242

JUOZO ANDRUŠIO Real Estate, Insurance. Apraudimas gyvybės, namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudos, Income Tax užpildymas, Mutual Funds—pinigų investacijos. Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadieniais iki 6 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven N.Y. 11421; VI 7-4477.

JUOZO MIŠIŲNO GĖRIMŲ KRAUTUVĖ — Galima gauti įvairiausios rūšies amerikiečių ir importuotų gėrimų. Didžiausias pasirinkimas degtinės ir vyno. 103-55 Lefferts Blvd. Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. VI 3-3544.

S & G MAISTO KRAUTUVĖ. Antanas Vaitkus, vedėjas. 84-09 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421, VI 9-5077; 340 Grand St. Brooklyn, N.Y. 11211, ST 2-4329. Papigintom kainom priimame užsakymus vestuvėms ir pobūviams. Pristatom į namus liet. skilandžius, sūrius. We take all orders special price for Weddings and Parties. Home-made Bologna.

SUPERIOR PIECE GOODS CORP. 200 Orchard St. New York, N.Y. 10002, AL 4-8319. Vilnonės medžiagos jūsų artimiesiems—importuotos ir vietinės. Vilnonės medžiagos kostiumams, paltams ir suknelėms. Taip pat šilkinės, maišytos, spalvotos, lovoms užtiesalai, vilnonės skaros ir šalikai—geriausios rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant pakietus į Europą. Užeikite ir įsitikinsite!

RICHMOND HILL DORAN'S FLORIST, Inc. 126-15 Liberty Avenue Richmond Hill, N.Y. 11419, Tel. 641-9441 - MI 1-7702. Krautuvė atidara kasdien nuo 9 val. ryto iki 9 val. vak.; sekmadieniais nuo 9 iki 5 val. p.p. Gėlės pasiunčiamos į visus miestus. Paruošiama vestuvėms, laidotuvėms ir kitom progom buketai ir pristatoma į nurodytą vietą arba namus. Savininkai — John Doran ir Alice Zupko, kuri kalba lietuviškai ir maloniai patarnauja.

C. A. VOKET — LIETUVIS ADVOKATAS — 41-10 74th Street Jackson Heights, N.Y. NE 9-6620.

DOVANŲ SIUNTINIAI Į LIETUVĄ — Mes siūlome nepalyginamą patarnavimą. Firma **Union Tours** egzistuoja nuo 1931 m. Per tuos praėjusius 36 metus nei vienas siuntinys nebuvo grąžintas ir nei vienas nežuvo. Mūsų ilgų metų patyrimas leidžia mums ir mūsų kvalifikuotam štabui išpildyti visas pareigas, susietas su siuntinių priėmimu, supakavimu, ir tų siuntinių išsiuntimu. Išmėginkite mūsų patarnavimą ir būsite patenkinti. Mes turime didelį pasirinkimą įvairių siuntiniams daiktų — geriausių siuntimui ir tai pigiausiomis kainomis; pas mus gausite visko, ką tik jūs norėsite siųsti draugams ir giminėms. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų — **UNION TOURS** 1 East 36th St. New York, N.Y. 10016. Aplankykite mūsų skyrius: Chicago, Ill. 2219 W. Chicago Ave. 60622; Los Angeles, Calif. — 344 North La Brea Ave. 90036.

Tel. (212) 441-3110 / 896-7743
BESTWAY TRAVEL AGENCY
Kelionės plačiame pasauly
WILLIAM R. BEST
84-14A Jamaica Avenue
Woodhaven, N.Y. 11421

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B.S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
Michigan 2-4130

DARBININKAS 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221

Editorial Office GL 5-7281 • Business Office GL 2-2923

THE WORKER (Title Copyright) by FRANCISCAN FATHERS

Eina nuo 1915 metų.

1951 sujungė AMERIKĄ, LDS organą DARBININKĄ ir LIET. ŽINIAS

Second-class postage paid at Brooklyn Post Office

Published semi-weekly except holiday weeks and July and First week in August when published weekly.

Prenumeratos kaina $7.00 — Subscription per year $7.00

Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taiso savo nuožiūra. Nenaudoti straipsniai saugomi ir grąžinami autoriams prašant. Pavardė pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Ir jie mini 50 metų sukaktį

Spalio 2, Angelų Sargų dieną, nepriklausomoje Lietuvoje buvo švenčiama policijos šventė. Šiemet šios institucijos išlikę nariai mini organizacijos 50 metų sukaktį.

Lietuvos nepriklausomybę atkuriant, policija 1918 buvo sukurta beveik iš nieko. O policijos reikėjo ne mažiau, kaip ir karių savanorių fronte. Buvo skubus reikalas organizuoti Lietuvos gyventojų apsaugą. Bet iš ko?

Daugumas žvalių, jaunų ir narsių vyrų buvo išėję savanoriais tėvynės ginti. Antroji atranka teko vidaus saugumui. Kūrėsi apskričių bei miestų komitetai — savivaldybės ir organizavo miliciją. Ji pradžioj buvo be uniformos ir be vienodų ginklų. Uniformai užteko balto raiščio ant kairės rankos. Ginklai buvo susirasti pačių milicininkų. Tik vėliau ginklai buvo suvienodinti, kai miliciją savo žinion perėmė valstybė.

Pradžioje milicija buvo įvairi ir žmonėmis: vieni tarnavę rusų armijoje, kiti — vokiečių žandarmerijoje arba jokio karinio apmokymo neišėję miestelėnai ir apsukresni kaimų vyrai. 1920 pavasarį milicija jau buvo išsiplėtusi visame krašte. Savo žinion ją perėmė Vidaus Reikalų Ministerija.

Milicijai buvo daugiau darbo su visokiais praėjūnais, negu su vietos žmonėmis. Pav., 1921 į Lietuvą atvyko apie 28,000 žmonių, išvyko 26,000. Buvo užsilikusių plėšikaujančių rusų ir vokiečių karių.

1924 pradžioje milicija pavadinta policija. Policijos santvarką ir veiklą tvarkė įstatymai, statutai, instrukcijos. Nepriklausomybės kovom pasibaigus, dalis buvusių karių stojo policijos tarnybon. Vėliau visą laiką policija gerėjo. Policijos darbui suvienodinti pastoviai veikė policijos mokyklos.

Ilgainiui policija išsišakojo net į kelias specialias tarnybas: viešoji arba tvarkos policija, geležinkelių, pasienio, kriminalinė, saugumo, vandens kelių, policijos rezervas, doros brigada ir t.t. Vienokį ar kitokį specialų mokslą išėjo apie 3,500 policijos tarnautojų. Buvo ir universitetą baigusių. Policija turėjo gana aukšto lygio, iliustruotą, dvisavaitinį "Policijos" žurnalą.

Lietuvos policija buvo tvarkoma karinės drausmės pagrindais. Tarnybiniai reikalavimai buvo dideli ir griežti. Nepriklausomybės laikotarpyje kovoje su nusikaltėliais žuvo daugiau kaip 120 įvairių tarnybos laipsnių pareigūnų.

Bolševikam 1940 Lietuvą okupavus, lietuviškoji policija buvo panaikinta. Bolševikinės okupacijos metu mūsų policininkai nenuleido rankų, bet slaptai kovojo su NKVD.

Laikinoji Lietuvos vyriausybė 1941 liepos mėn. pašaukė buvusius valstybės tarnautojus grįžti į senąsias pareigas. Grįžo ir išlikę policijos pareigūnai. Laikinąją Lietuvos vyriausybę likvidavę, vokiečiai policijai neleido išsiskirstyti ir ją pavedė Vidaus reikalų tarėjo žiniai, o šis turėjo klausyti vokiečių policijos vado. Tačiau lietuvis policininkas pasiliko ištikimas savo tautai, pavojingai veikdamas tarp okupanto įstatymų ir savo sąžinės. Gestapo įtartas ir persekiojamas ne vienas lietuvis policininkas paaukojo savo laisvę ar net ir gyvybę. Pati Lietuvos policija likviduota 1944.

Praeitį prisimindami, Chicagoj susibūrę Lietuvos buvę policininkai 1955 suorganizavo kultūrinį vienetą ir įsikorporavo vardu Krivulė. Jos tikslas — Lietuvos vadavimo idėjos populiarinimas ir pagalba į vargą patekusiem.

Mūsų kultūros ir švietimo rūpesčiai

A. Rinkūno, Kanados Lietuvių Bendruomenės pirmininko, paskaita PLB III seime New Yorke

1. Lietuviškoji kultūra, kūrėjas ir visuomenė

"Kultūrą kuria asmenybės, kurios savo prigimtimi pašauktos kūrybai, bet kūrėjų kūriniai nėra tik kūrėjų džiaugsmo objektas — jie yra visuomenės, tautos ir žmonijos turtas... Kūrėjai kuria ir savo tautai, kad ji, bent sąlygoms leidžiant, galėtų jų kūriniais pasinaudoti, jais savo dvasią praturtinti... Kiek to tikslo pasiekiame, priklauso nuo abiejų sudedamųjų dalių: nuo kūrėjų noro reikštis savo visuomenėje ir nuo visuomenės dėmesio savo kūrėjams" (Pr. Gr.— "Susimąstymas kultūros kongrese", "Draugas", 1967 lapkričio 25).

Šiomis gilaus įžvalgumo mintimis noriu ir aš pradėti savąjį susimąstymą mūsų kultūros ir švietimo rūpesčiais, pačioje pradžioje konstatuodamas, kad šalia kūrėjų sudedamuoju kūrybos elementu yra ir visuomenė. Kūrėjai turi savų tikslų. Gal tai yra tik asmeniniai pasitenkinimai kūrybos procesu bei kūriniu. Gal tai yra idealų siekimas — tautiniu, religiniu, humanistiniu, estetinių ir kitokių. Kūrėjai savu tikslu samoningai ar nesąmoningai siekia, jiems tarnauja. Bet savu tikslų turi ir visuomenė. Kartais tai būna tik egoistinis noras pasigėrėti kūriniais perteikiamu grožiu, bet neretai iš visuomenės samoningai ar nesąmoningai išplaukia ir konkretesnių uždavinių saviesiems kūrėjams. Nevisad kūrėjų ir visuomenės tikslai sutampa. Teigiamu atveju kūrėjai pasidaro didžiausiais visuomenės vadais — autoritetais, pranašais, mesijais, kokiu buvo Maironis tautinio atgimimo aušroje. Neigiamu atveju tarp kūrėjo ir visuomenės atsiranda vis didėjantis plyšys, kol pagaliau kūrėjas nueina sau, kaltindamas, kad visuomenė jo nesuprato, o visuomenė atsisuka nuo kūrėjo, pasiteisindama, kad kūrėjas pats iš jos pasitraukė. Jei tokio santykių surizgimo pasitaiko kiekvienoje visuomenėje, tai tas dar daugiau gali atsitikti mums, gyvenantiems dviejų tautų ir dviejų kultūrų sankryžoje.

Po šių minčių artėjame į du mums svarbius, gretimus klausimus: koks šiuo metu yra ar galėtų būti lietuviškosios kūrybos tikslas, ir kokius kūrinius mes iš tikrųjų laikome lietuviškais kūriniais? Aiškesnis atsakymas į tuodu klausimu duotų gaires mūsų taip vadinamai kultūrinio gyvenimo politikai, kurios ieškojome ir neradome per tris kultūros kongresus, kurios nerusakė eilė metų veikianti PLB kultūros taryba.

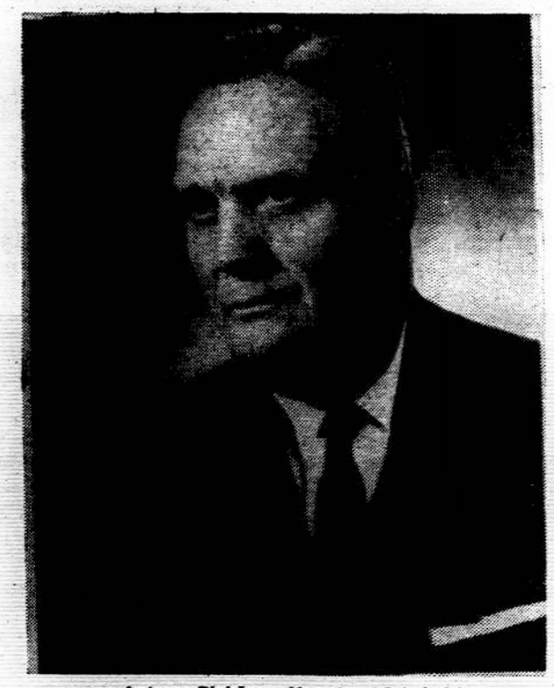

Antanas Rinkūnas, Kanados LB pirmininkas

Dr. J. Girnius savo trečiojo kultūros kongreso atidaromoje paskaitoje, minėdamas mūsų kultūrinio gyvenimo sėkmes, sakė: "Pagrindinė sėkmė yra savo tautinės gyvybės kūrybinis reiškimas ir tuo pačiu mūsų iš tėvynės pasitraukimo įprasminimas" ("Atviromis akimis", "Draugo" šeštadienio priedas, 1967 gruodžio 2). Gaila, kad po paskaitos kultūros kongrese nebuvo diskusijų, tad nebuvo progos paprašyti prelegentą paaiškinti, ką jis laikė "tautinės gyvybės kūrybiniu reiškimusi?" Ar, pavyzdžiui, lietuvio kūrinys grynai amerikietiška tema yra mūsų tautinės gyvybės pasireiškimas? Atrodo, kad, pagal dr. J. Girnių, būtų taip, nes jis toliau sakė: "Daugiau kūrybinės minties, bet nebūtinai lituanistinių veikalų." ("Draugas", 1967 gruodžio 27) Dar toliau einama kultūros kongreso prezidiumo paskelbtose išvadinėse mintyse, kur sakoma: "Visos mūsų pastangos ateityje atpalaiduotinos nuo ideologinių, politinių, asmeninių aistrų, nuotaikų ir sprendimų, pripažįstant kūrybinę laisvę ir teisę jai išsakyt." Taigi, išeinama į labai plačius laukus. Visi pritariame atsisakymui nuo aistrų, bet nuo kokių ideologinių bei politinių nuotaikų čia siūloma atsisakyti? Ir kas norima toje vietoje pastatyti? Ar nebus čia tik atidaromos durys į beideologinį tarptautinį liberalizmą, juo pakeičiant lietuvių tautos išlikimo idealą ir nepriklausomos Lietuvos atstatymo politiką? Gal taip, gal ne. Kiekvienu atveju šios išvadinės mintys, kongrese ne tik nebalsuotos bet ir nediskutuotos, palieka daug neaiškumų.

Bet yra ir kita medalio pusė. Štai turiu po ranką Anatolijaus Kairio, literato, dramaturgo, J. A. V. Liet. Bendruomenės Kultūros Fondo pirmininko, dar nespausdintą paskaitą, skaitytą 1968 m. birželio mėnesį įvykusiame varpininkų suvažiavime Pottawatamie vietovėje, Michigano valstijoj. Paskaitos tema — "Kas daro kūryba lietuvišką?" Cituoju kelias ištraukas:

"Iki "Gražinos" pastatymo, mūsų opera nebuvo lietuviška, nors lietuviškai dainavo. Pagrindinis lietuviškos operos uždavinys ir būtų sudarymas sąlygų mūsų kompozitoriams rašyti lietuviškas operas, kurti lietuviškos tematikos muzikinius veikalus...

Daugumas mūsų dailininkų net nesistengia būti lietuviški. Jie nesistengia kuo nors pabrėžti savo išskirtinę vietą išeivijos mene. Priešingai, stebint jų kūrybą atrodo, kad jie ginasi lietuvybės, sąmoningai iškelia kosmopolitizmą, lyg nelietuviai būtų...

Mūsų poezija išvirsta į beidėjinę klajoklių poeziją, pamėgdžiojimo, išblėsimo klaikų veidrodį. Ji veržiasi į abstraktizmą, į lietuvio sielai svetimą simboliką, be aiškaus objekto, be aiškaus turinio... Laikas išgraužė iš jos prisirišimą prie tėvynės, o be jos sunku išjausti ir pavergtųjų ilgesį bei kančias.. Tai kosmopolitizmas arba šoninės durys, pro kurias skverbiasi vidun tarptautinis komunizmas...

Nelietuviško turinio kūriniai neturėtų būti premijuojami, nežiūrint, kad gerai parašyti. Tai nėra lietuviška kūryba, nors rašyta lietuvių kalba. Tokios kūrybos nederėtų vertinti lietuvybės palaikymo mastu."

Taigi, turime dvi medalio puses. Vienoje pusėje yra ideologinė ar beideologinė kūrėjo laisvė, kitoje pusėje — kūrėjo tarnavimas savajai tautai. Vienybės vardan, gal reiktų bandyti abi nuomones suderinti, jas modifikuojant. Atsižvelgiant į išimtinę ir tragišką būklę, kurioje mūsų tauta šiuo metu yra atsidūrusi, kompromiso baze visdėlto norėčiau laikyti Anatolijaus Kairio lietuviškosios kūrybos sampratą. Galbūt savuose vertinimuose galėtume priimti kad ir šitokias pirmumo

(nukelta į 4 psl.)

NEPATAISYTA, NES NEUŽPLANUOTA

Rugsėjo 7 dieną Vilniaus **Tiesa**, kaip ir kasdien dabar, daugiau kaip pusę pirmojo puslapio užleido **Tasso** pranešimams apie padėtį Čekoslovakijoj, bet vedamajame straipsnyje kalbėjo apie visiškai vietinius reikalus — apie Lietuvos mažųjų miestų išvaizdą. Ir — netiesiogiai, puse lūpų — iškelia aikštėn veikiančios "socialistinės" sistemos didžiąją ydą, pasigenda žmonių privačios iniciatyvos. Esą:

"Dar kiekviename rajono centre, net ir tuose, kur centrinės dalys jau aptvarkytos, yra nemaža apleistų lūšnų, apgriuvusių tvorų... Įeikite į tokią lūšną, ir jūs pamatysite, kad jų gyventojai turi darbo, neblogai uždirba, vaikai mokosi, namuose gana švaru, yra radijas, dažnai ir televizorius. Bet namo išorė — netvarkinga, apleista... Būtent, prie tokių namų sukrypusios tvoros apžėlusios piktžolėmis, purvas rudenį, dulkės vasarą...

"Kas važinėjo po Švediją, Daniją, tas žino, jog kartais ten puošniuose miestuose staiga galima pamatyti senų rastų troba, dengtą šiaudais. Aplinkui graži veja, akį verianti gyvatvorė, ir niekam nekliūva nei šiaudinis stogas, nei mediniai sienojai..

"Tikrai keista, kad vis dar teteburime tokių gyventojų, kuriems miestas turi prie namo sukasti sklypą, pasodinti gėlių ir... atvažiuoti su mašina jų laistyti. O pats gyventojas, eidamas iš ryto į darbą, tingi žengti porą žingsnių į šalį ir mina tiesiai per gėlyną.

"Neseniai redakcijai pasiskundė vienas iš mūsų svečių. Jis prieš dešimt metų buvo Utenoje. Jam patikęs miestas, bet labai nepatikes viešbutis, kuriame nebuvo elementarinių patogumų. Dabar jis vėl aplankė Uteną. Miestas per tą laiką išaugo nepaprastai. Bet viešbutis, kaip buvo netikęs, taip ir pasiliko, per dešimt metų niekas jame nepasikeitė... Būtų nesąžininga kaltinti uteniškius, kad jie neturi naujo viešbučio. Jie tikrai tokio viešbučio norėtų, **ir jeigu jiems neužplanavo, jie nekalti.** Bet ... nejaugi, laukiant naujo viešbučio statybos eilę metų, uždrausta sutvarkyti senąjį?

Čia **Tiesa** mano, kad **"Vietinė iniciatyva,** paremta pačių gyventojų, gali tikrai daug padaryti, tvarkant rajonų centrus, rajoninius miestus ir gyvenvietes".

Tiesos "vietinė iniciatyva", žinoma, turėtų būti vietinės administracijos iniciatyva. Bet užsiminime apie "pačių gyventojų paremtą vietinę iniciatyvą, jau glūdi tuo tarpu garsiai neištarta mintis: **jei patys gyventojai galėtų imtis iniciatyvos ir veikti nei vietinės, nei sovietinės valdžios nekliudomi, tai bematant atsirastų ir geras viešbutis Utenoje, ir daug kitų gerų dalykų.** Tą liudija reiškiniai kitose ūkinio gyvenimo srityse, kur "privatininkai" įstengė atsispirti prieš biurokratinius ir "socialistinius" valdžios įsikišimus. Pavyzdžiui, dviratį ar kokį kitą reikmenį pasitaisyti "socialistinėj" dirbtuvėj dažnai esti nepasiekiama svajonė (nėra laiko, nėra dalių...), o pas "privatininką", jeigu tik tokį susirasi ir slapčiomis prisiprašysi, darbas bematant atliekamas. Pati **Tiesa** dažnai stebisi, kaip jie tą padaro ... (Elta)

J. Paleckis ...

(atkelta iš 2 psl.)

Paleckis po to rašė **Laisvės** redaktoriui:

"Mūsų konferencija vyksta labai įtemptoje atmosferoje. Tai galima suprasti, atsižvelgiant į paskutiniuosius įvykius.

...nuo vakar vakaro nesveikuoju, susirgau gripu, tad pasilikau viešbutyje..."

(Elta)

PETRAS DOMINAS IŠPLAUKĖ Į DIDŽIUOSIUS VANDENIS

Petras Dominas — inteligentiškiausias Europos plėšikas

J. L.

(9)

— Tik kelnių per galvą užsimauti negalima, o visa kita lengviau ar sunkiau pasiekiama, — sako ji gudriai šypsodamosi.

— Mano šeimos gydytojas dr. Finikelis turi padorų ginklą, kurį laiko naktiniame staliuke. Gaila pistoleto, ar ne? Gal jau baigia rūdyti nenaudojamas...

Dominas net pašoka iš džiaugsmo. Ką tu pasakysi, ar ne šaunuolė tas "Pagalbinis kreiseris"? Su tokia nebaugu būtų ir arklių eiti vogti, kaip sako vokiečiai.

— Bet kada ir kaip? — jau visiškai atvirai klausia Dominas.

Advokatė pažada telefonu jam paskambinti, kai tik patirs, kada gydytojas ilgesnį laiką nebus namuose.

Ilgai laukti neteko. Netrukus advokatė pranešė, jog daktaras išvažiavo parsigabenti žmonos. Kelionė užtruks porą dienų. Namas paliktas visiškai tuščias. Jo adresas: Gelsenkirchen-Horst, Fischerstrasse 148. Tikslesnės informacijos negalima nė įsivaizduoti.

Dominas stveria kišeninę lemputę, atsuktuką, laužtuvą, dvi poras pirštinių ir pakilusia nuotaika skuba pas Helmutą Balkį. Vos tik jį išvydęs, šaukia:

— Netrukus šaudysim!

Helmutas karingumu niekada nepasižymėjo. Ginklai jam nepatinka. Jis gerai atsimena dažnai kalbose kartojamą posakį, jog kas kardu kariauja, nuo kardo ir žūva. Bet kai Dominas kviečia, negi atsisakysi.

Ir geniali atmintis pasimeta

Greitai pasiekia Esseną. Žmonės, paklausti, kur yra Fischerstrasse, tik pečius trauko. Nė vienas tokios gatvės šiame mieste nežino. Geriausia būtų, aišku, pasiklausti policijoj, bet kas ten eis. Abu žygininkai bijosi "žalvarnių" labiau kaip ugnies. Išvarto telefono būdelėj rastą telefono abonentų knygą, bet ir čia ieškomos gatvės nė pėdsakų. Lyg užburta. Helmutas siūlo Dominui paskambinti "Pagalbiniam kreiseriui" ir pasitikrinti, ar teisingai pasižymėjo dr. Finikelio adresą, bet Piteris tą mintį griežtai atmeta.

— Jau po vidurnakčio, advokatė tikriausiai miega. Būtų didelis nekorektiškumas žadinti damą tokiu metu, — moko jis Helmutą mandagumo taisyklių.

Tik kai nieko nepešę ir susierzinę grįžta namo ir patikrina dr. Finikelio adresą, paaiškėja, kad jo ne tame mieste ieškojo: jis gyvena ne Essene, bet Gelsenkichene. Štai tau ir stipriioji Piterio atmintis. Jo galvoje telpa penkios kalbos, tūkstančio ženklų slaptas kodas ir dar daug kitų painių dalykų, bet užmiršo, kur gyvena dr. Finikelis. Dominas neprisimena, jog kada nors būtų taip smarkiai ir kvailai apsirikęs. Koks iš jo vadas, jei daro tokias dideles klaidas.

Visa Balkių šeima suirzgusi. Vyrai bando net šaipytis iš Domino. Tik viena Betty nuoširdžiai jį užjaučia. Ji naktį pasako, jog brolis Haris turi kažkokį ginklą ir iš jo šaudo.

Vos spėja Haris atsikelti, tuoj ima Dominas jį klausinėti apie ginklą. Pasirodo, jog nieko rimto nėra. Betty apie ginklus nieko nenusimano. Haris turi, tiesa, šešių šūvių bauginimui skirtą revolverį su būgneliu. Dominas mano, kad iš jo galima būtų padaryti rimtą ginklą, tik reikia kiek pakeisti šovinių lizdus būgnelyje. Jis tuoj griebiasi darbo, tačiau tik sulaužo kelis grąžtus. Kitą dieną Haris parūpina elektrinį gręžtuvą. Juo Dominui pasiseka išgręžti revolverio būgnelį. Atrodo, kad ginklas gatavas ir belieka tik išbandyti. Bet tuoj pat iškyla šovinių klausimas. Galima gauti pirkti tik bauginamuosius šovinius — jokie kiti į šį revolverį netinka. Dominas, pasigaminęs ginklą, nemano jo atsisakyti dėl šovinių trūkumo.

Petras Dominas

— Negalima tik kelnių užsimauti per galvą, — kartoja jis advokatės jam prieš keletą dienų tartą posakį ir ryžtingai imasi darbo. Pirmiausia pagamina paraką. Šito meno jis išmoko Butzbacho sunkiųjų darbų kalėjime. Aišku, tik teoriškai. Tikro parako gaminti niekas ten neleidžia, nes tuoj visas namas išlėktų į orą. Bet Dominas tvirtai įsikalė į galvą receptą ir jį dabar atsiminė. Tuo buvo atstatytas ir jo autoritetas, Balkių akyse susvyravęs dėl pamiršto dr. Finikelio adreso.

Revolverį išbandyti Dominas su Helmutu išvyksta į užmiestį. Veikia puikiai, tiktai šaunant išsipučia varinė tūtelė ir jos be žnyplių neįmanoma ištraukti iš šovinio lizdo. Bet tai pusė bėdos. Ir neišimant tūtelių galima šauti šešis kartus. Normaliomis aplinkybėmis tiek ir turėtų pakakti, nors rimto susišaudymo atveju maža.

(Bus daugiau)

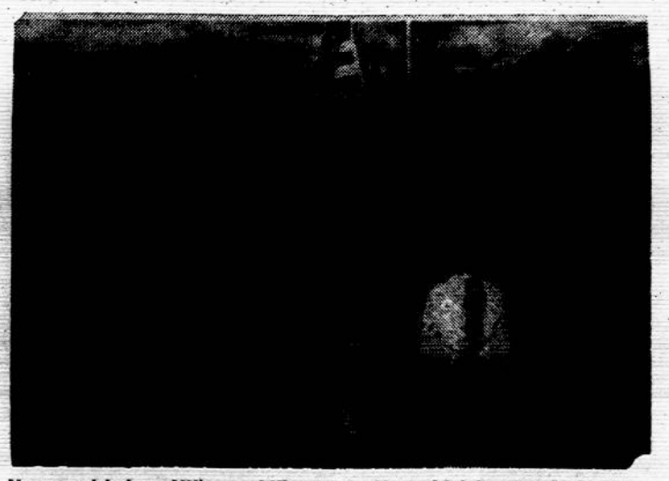

Vasarą prisiminus. Vėliavų pakėlimas jaunučių ateitininkų stovykloje Dainavoje. Nuotr. Juozapavičiaus

Laisvinimo kova ir politinės perspektyvos

(Tąsa iš pereito numerio)

Ankstesnės imigrantų kartos palikuonys,
kurie išlaikė lietuvišką dvasią, šiandien irgi žymia dalimi yra pasiekę pasigėrėtinų socialinės padėties atsiekimų. Žodžiu, dauguma besisielojančių Lietuvos likimu mūsų tautiečių stovi palyginti aukštoje savo gyvenamų kraštų intelektualinėje pakopoje. Atsižvelgiant į tai,

ir mūsų pastangos pagreitinti Lietuvos nepriklausomybės atstatymą turi būti atitinkamo lygio tiek formos tiek ir turinio atžvilgiu.

Palaidam blaškymuisi ir pusiau mėgėjiškom priemonėm neturėtų mūsų veikloje būti vietos. Mūsų tautinė savigarba ir kultūringos tautos tradicijos verste verčia mus laisvinimo kovos lygį ir apimtį pakelti į galimai aukštesnę pakopą. Lietuvis įrodė pasauliui, kad jis nėra blogesnis, o daug kur geresnis, kultūringesnis, darbštesnis ir kūrybingesnis už daugelį kitų. Štai keletas konkrečių pavyzdžių kaip mūsų kovos lygį pakelti į aukštesnę plotmę.

Laukia akademikų dėmesio

Lietuvos okupaciją liečianti dokumentacija ir mokslinė literatūra, sprendžianti Lietuvos politines, istorines, geografines bei kitas problemas, dar laukia lietuvių akademikų dėmesio. Jie turi to darbo imtis nedelsdami, nes niekas kitas to nepadarys. Lietuvos klausimą efektingai kelti ir kultyvuoti galėsime tik tada, kai turėsime savo tautiečių, prasiveržusių į gyvenamųjų kraštų vadovaujamas politines pozicijas.

Vliko pirm. dr. K. Valiūno kalba, pasakyta PLB seime rugpiūčio 30 Statler-Hilton viešbuty New Yorke (3)

Kvalifikuotų tam darbui lietuvių yra jau pakankamai. Tūkstančiai lietuvių aukštųjų mokyklų studentų bendrauja su šiuo metu pasinešusia į politinį užsiangažavimą svetimąja studentija. Kiekvienas lietuvis studentas turėtų jausti šventą pareigą jai atskleisti Lietuvos problemą ir įtraukti ją į aktyvų protestą prieš Lietuvos okupaciją, rusinimą, religijos persekiojimą ir kitus sovietinius nusikaltimus prieš žmogaus teises. Turime lietuvių, pasiekusių aukštų pozicijų versluose, meno pasaulyje, moksle ir kitose šakose.

Kiekvienas jų savo būdu turėtų rasti progų ir būdų Lietuvos problemai aktualinti ir Lietuvai draugų bei užtarėjų surasti.

Šia prasme kiekvienas lietuvis gali tapti savo aplinkoje nepamainomu Lietuvos ambasadoriumi, tačiau ypatingai čia pabrėžtina pareiga tų, kuriems pasisekė prasiveržti į reikšmingesnes pozicijas. Be abejo, turime gražių pavyzdžių ir dabar, tačiau jų turėtų būti žymiai daugiau.

Informacijos centras

Šiems ir kitiems panašaus pobūdžio darbams nereikia kurti naujų organizacijų, tačiau profesiniais pagrindais suorganizuotas ir veikiantis informacijos centras mums yra būtinai reikalingas. Planuota ta kryptimi nemažai, tačiau iki šiol nieko konkretaus nepadaryta. Visam gi Lietuvos laisvinimo darbui koordinuoti, vadovauti ir pavergtos tautos interesus tarptautinėj plotmėj atstovauti turime Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą, kuris šioje bendroje kovoje glaudžiai ir sklandžiai bendradarbiauja su mūsų Diplomatine Tarnyba, PLB, Lietuvos Laisvės Komitetu, ALTu ir kitomis lietuviškomis organizacijomis. Man malonu pastebėti, kad mūsų santykiai su veiksniais yra labai geri ir kad mes pilnai sutariame visais mums svarbiais klausimais.

Vliko veikla stiprinama

VLIKo praeitis, tradicijos, ryšiai su mūsų reikalui palankiomis vyriausybėmis, ir gilias šaknis dar Lietuvoje turįs jo organizacinis pobūdis daro jį tos rūšies veiksniu, kurio veikla turėtų būti stiprinama, plečiama ir kiekvieno lietuvio remiama. Organizacinė VLIKO ir PLB saveika pastaruoju metu įgijo abipusiškai prasmingas ir lietuvių tautos interesams naudingas formas. Jas tik reikia tobulinti ir tvirtinti.

Finansiniai pagrindai

Politinis darbas negali būti vykdomas be pakankamo finansinio pagrindo. Ikišiolinis tam tikslui lėšų telkimo kelias nebuvo pakankamas ir nuoseklus. Jungtinio Finansų Komiteto darbą visi turime remti pinigais ir talka. Ekonominis lietuvių pajėgumas jau yra pasiekęs tokio laipsnio, kad mes galėtume išlaikyti visai savarankišką ir darbingą centrinę Lietuvos laisvinimo įstaigą ir kartu paremti organizuotas ir individualias su laisvės kova surištas pastangas.

Mes turime rasti paveikų ir pastovų kelią lietuvių finansiniams įnašams sėkmingai sutelkti.

Ir čia nereikėtų galvoti apie naujas institucijas, o pakaktų esamųjų. Tik turime darbų metodus tobulinti ir jų pastangas koordinuoti.

★

Baigiant šias pastabas, kuriomis siekiau išryškinti tik esminius laisvinimo aspektus ir atkreipti dėmesį į aktualiausias problemas, noriu jas susumuoti:

1. Naujos tarptautinės sąlygos verčia mus jas atydžiai pažinti ir pagal esamą politinę realybę savo pastangas planuoti ir vykdyti.

2. Didžiuodamiesi pavergtųjų lietuvių patriotizmu ir ištverme, bendravimu su Lietuva neturime pakenkti jiems ar padėti bolševikams okupaciją įteisinti.

3. Esame intelektualiai ir materialiai pajėgūs laisvės kovos lygį pakelti iki profesinio laipsnio ir tuo būdu pasiekti optimalinių rezultatų.

4. Gilias tradicijas turintį mūsų politinės kovos centrą — Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą — turime visi be rezervų remti ir stiprinti įjungdami jo sudėtin pajėgiausius žmones ir sistemingai bei pakankamai remdami jo vykdomus darbus finansiškai.

5. Tik per vietinę politinę struktūrą pasiekę įtakingų valdžios postų galėsime platesniu mastu padėti Lietuvos reikalui.

6. Lietuvės moterys turi dar paveikiau įsijungti į lietuvišką veiklą bei tarptautines moterų organizacijas.

7. Brolius ir seses Lietuvoje remiame ne tik medžiagiškai, bet ir morališkai — parodydami, kad atliekame savo pareigą Tėvynei, o svarbiausia nuveikdami tai, ko jie šiandien negali.

★

Pastarieji Čekoslovakijos įvykiai dar kartą įrodė, kad Rytų Europa yra palikta Sovietų Rusijos įtakos sferoje ir dėl jos likimo Vakarai neis su Sovietais į karinį konfliktą. Tačiau nežiūrint to, laisvės bei nacionalizmo idėjų veikimas ir komunizmo santvarkos bankrotas šią situaciją laikui bėgant pakeis ir visa Rytų Europa, o kartu ir Lietuva, išeis vėl į laisvę ir nepriklausomą gyvenimą.

Mums laukti to laiko nieko neveikiant būtų nusikaltimas ne tiktai prieš brolius ir seses tėvynėje, bet ir prieš laisvės idealą ginančią žmoniją.

Esame pavergtos tautos dalis, ir jokia sofistika negali mūsų atpalaiduoti nuo prigimtinės pareigos siekti tautinės laisvės ir valstybinės nepriklausomybės.

Lietuviui nėra nauja kovoti ir mirti už savo kraštą. Mes šiandien dirbame už krašto laisvę ir nepriklausomybę turėdami užsienyje tokias jėgas, kokių lietuvių tauta niekad savo istorijoje neturėjo.

Šiais sukaktuviniais Lietuvos Laisvės Kovos metais turime nusikratyti sukasdienėjimo ir gal net oportunizmo dulkes ir imtis planingo, gerai išmąstyto ir su nepavergstančiu ryžtu vykdomo Lietuvos laisvinimo darbo.

Mūsų kultūros ir švietimo rūpesčiai

(atkelta iš 3 psl.)

kategorijas: pirmoje eilėje lietuvių kūriniai lietuviškomis temomis, toliau eitų lietuvių kūriniai betkuriomis temomis ir pagaliau nelietuvių kūriniai lietuviškomis temomis.

Šitaip galvojant, gali kilti klausimas: o kur gi yra lietuviškojo turinio kriterijus, pagal kurias kategorijas nustatinėsime lietuvio sukurto kūrinio lietuviškumą? Šiuo atveju reiktų kalbėti atskirai apie kiekvieną kūrybos sektorių. Literatūroje turinio lietuviškumas yra akivaizdus. Muzikoje lietuviškojo turinio šaltiniu yra pakankamai gausiai užrašyta mūsų liaudies kūryba. Turime gausius ir gerus mūsų vyresniųjų kompozitorių kūrinius, sukurtus liaudies motyvais. Turime jaunosios kartos kompozitoriaus D. Lapinsko pastangas giliau įžvelgti į liaudies muzikos harmoniją, turime muziko A. Mikulskio nuolatines pastangas gaivinti mūsų liaudies ne tik vokalinę, bet ir instrumentinę muziką. Žodžiu, turime daug aiškumo kas šioje srityje galima vadinti lietuviška kūryba.

Menas savo prigimtimi yra daugiau tarptautinis, tačiau turime pakankamai gausius ir lietuviškojo meno šaltinius. Tai visokeriopas mūsų liaudies menas. Trūkstame mokslinių mūsų liaudies meno studijų, trūkstame paskelbtų mūsų meno autoritetų nuomonių apie tai, kas šių dienų lietuviškame mene yra tikrai lietuviško, o kas jau skolinto. Kaip tokio neaiškumo pavyzdį galime suminėti prasidėjusį neaiškumą dėl stilizuotų tautinių drabužių. Daugelio nuomone, dabartinėje Lietuvoje stilizuoti tautiniai drabužiai, panaikinę senovinį kontrastinį margumą ir įvedę vieno tono dominavimą, nebėra grynai lietuviški, tačiau mūsų meno autoritetų pasisakymo tuo reikalu vis neturime.

Balzeko kultūros muziejuje Chicagoje. Iš k. į d. dr. P. Daužvardis — Lietuvos gen. konsulas, min. St. Lozoraitis, V. Lozoraitienė, Mrs. Stanley Balzekas, St. Lozoraitis jr., ir Stanley Balzekas jr.

KAD JOS DAR GRAŽIAU ATRODYTŲ

Mūsų šauniosios tautinių šokių šventės atgarsiai nubangavo amerikiečių ir lietuvių spaudos puslapiais, o neišdildomi jos įspūdžiai dar ilgai virpins šventes šokėjus ir žiūrovus.

Visgi, kaip kitose didesnėse ar mazesnėse mūsų šventėse, taip ir šioje akylesnė ir jautresnė akis bus pastebėjusi netikslumų kai kurių šokėjų aprangoje. Tiesa, šiais laikais vis rečiau ir rečiau pasitaiko lietuvaičių su "maišytiniais" austais drabužiais — pav. sijonas žemaitiškas, priejuostė zanavykiška, o karūnėlė — dzūkų. Tačiau pačios jaunosios šokėjos ir choristės dar dažnai aprėdomos tokiais drabužėliais, kad sunku net iššifruoti, kuriai Lietuvos kaimyninei tautai tie drabužėliai artimiausi — jau net nebandant atspėti pačios Lietuvos srities.

Visa tai galima gana lengvai atitaisyti. Neužtenka vien geros mamyčių valios, siuvant dukrelėm drabužėlius. Reikia ir tikslių, smulkių žinių apie lietuviškus tautinius drabužius. O tiesa, kad tokių žinių ligi šiol beveik ir nebuvo iš kur semtis.

Taigi — pačiu laiku, jei jau ne šiek tiek pavėluotai — sulaukėme knygelės, kuri patars lietuvaitėm kaip įsitaisyti kuo autentiškesnius tautinius drabužius.

Pavadinta jinai — "Tautiniai rūbai ir juostų raštai". Išleista L.S.S. JAV Atlanto Rajono skaučių rūpesčiu ir sutelktomis lėšomis. Leidiniu siekiama atžymėti Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 50 metų ir L.S.S. JAV Atlanto Rajono skaučių 15 metų sukaktis. Leidėjos knygelę skiria lietuvaitėm ir jų mamytėm, kad, susipažinusios su lietuviškų tautinių drabužių įvairių sričių ypatybėmis, savo tautiniame apsirengime ir toliau puoselėtų autentiškumą.

Pagrindinę knygelės dalį sudaro dail. A. Tamošaičio išsamus, smulkiai informuojąs istoriniais duomenimis pagrįstas straipsnis apie tautinius drabužius. Pieštų ir fotografuotų iliustracijų pagelba išryškinami visų Lietuvos sričių taut. drabužių būdingi bruožai. Pateikiami raštų ir sukirpimo aprašymai, derintinos spalvos. Visi terminai paaiškinti gale pridėtame žodynėlyje.

Iš dail. Tamošaičio straipsnio sužinome, kad lietuvės moterys nešiojusios ne vien gintarinius, bet taip pat ir koralinius, bei stiklinius — mėlynus, baltus karolius. Aukštaitės ypač mėgusios metalinius karolius, o žemaitės ir mažalietuvės tikėjusios, kad gintarai teikia sveikatos, todėl nenuostabu, kad karolių dėvėjusios net iki 12 eilių!

Šių laikų lietuvaitė, teturinti tik vieną tautinį kostiumą, būtų pasigailėjimo verta skurduolė, jei staiga atsirastų 18 ar 19 šimtmečio Lietuvoje. Tais laikais pasiturinčios merginos turėdavo išsiaudusios apie 10 tautinių — išeiginių sijonų, 15 priejuosčių, 20 juostų, 12 marškinių, ir t.t. Visus šiuos vienetus įvairiai derindavo, ir jau vien statistiškai imant — kiek vis naujų kombinacijų susidarydavo!

Grįžtant vėl į 20-jo amžiaus antrąją pusę, mums toji anų dienų būtinybė pačiom drabužius austis būtų visai nepraktiška. Tačiau juostas austi turėtų išmokti kiekviena lietuvaitė. Tai puikus, estetinį skonį lavinąs užsiėmimas, o ir progų savo rankų darbo juostą kam nors padovanoti visuomet atsiranda. Lig šiol šio meno buvo mokoma, turbūt, tik skaučių sueigose. Nuo dabar — kiekviena lietuvaitė, nežiūrint kaip toli nuo kitų lietuvių ji gyventų, galės išmokti juostų audimo.

"Tautiniai rūbai ir juostų raštai" knygelėje N. Nenortienė smulkiai, vaizdžiai išaiškina, kaip apmesti ir nuausti juostą. Terminai paaiškinami žodynėlyje. O raštų . . . raštų! . . . Jų čia pateikiama apie 105. Tik rinkis ir norėk. Nuo visai paprastučių iki 59 siūlų — ir žvaigždučių, ir grėbliukų, ir eglučių ir dar visokių . . . tik kažin kodėl nei vieno tulpinio . . .

Ką gi būtų galima "prikišti" tokiai knygelei? Nebent tai, ko ir visiem geriem dalykam trūksta — daugiau! Daugiau spalvotų fotografijų. Taip norėtųsi pamatyti visame spalvų grožyje zanavykę, klaipėdietę, žemaitę. Gal būtų reikėję trumpai paaiškinti, kaip kašytiniu būdu išsiuvinėti marškinių rankoves, priejuostes. Norėtųsi keletos detalizuotų rankovių ir priejuosčių raštų. O kaip su vyriškais taut. drabužiais? Kokie raštai, sukirpimai, kurios spalvos?

Vilnietė moteris

Žemaitė moteris

Zanavykė mergaitė

Šią knygelę turėtų įsigyti kiekviena šeima, o ypač tos, kuriose auga jaunos lietuvaitės. Susipažinusios su liet. tautinių drabužių ypatumais, jos galės išsisiuvinėti visai autentiškus kostiumus. Artėjant naujiem mokslo metam, būtų prasminga ir per lituanistines mokyklas paskleisti šią knygelę.

Leidėjom dėkojame už šį puikų darbą ir linkime ateityje paruošti angliską laidą.

("Tautiniai rūbai ir juostų raštai", išleido L.S.S. JAV Atlanto Rajono tautinio lavinimo skyrius. Spaudė "Darbininko" spaustuvė. Kaina 2.50 dol.)

G. Ivaškienė

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Ignas Skrupskelis — LIETUVIAI XVIII AMŽIAUS LITERATŪROJE. 172 psl. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija Romoje. Tai disertacija, už kurią Vienos universitetas 1932 jos autoriui suteikė filosofijos daktaro laipsnį. Autorius 1940 buvo bolševikų suimtas, ištremtas į Vorkutą, kur ir žuvo 1942, dešimčiai metų praėjus po savo disertacijos. Po 25 metų nuo žuvimo, paminklo vietoje, velionies šeima parūpino lietuvišką disertacijos vertimą ir lėšas jam išleisti. Knyga didelio formato. Tiražas —1200 egzempliorių.

II VATIKANO SUSIRINKIMO DOKUMENTAI. 2 dalis. Dekretai ir pareiškimai. Vertė prel. Vytautas Balčiūnas ir Anicetas Tamošaitis, S. J. Kalbą tikrino Vladas Kulbokas. Iliustravo Telesforas Valius. 306 psl. Išleido Krikščionis Gyvenime. Kaina 3.50 dol.

Laimutis Švalkus — DIENŲ SŪKURIUOS. Antras eilėraščių rinkinys. 62 psl. Išleido Šaltinis, Nottinghame, Anglijoje. Kaina 1 dol. Autorius nepretenzingas, neišsigarsinęs, bet aiškiai talentingas. Eiliuoja klasiškai ir nesiblaško. Atrodo, kad modernizmo vėjai jo neliečia arba jis tiem vėjam nepasiduoda. Lyrikas ir humoristas. Stipresnis humoristikoje. Leidinys apima naujuosius ir nuo 1945 metų periodikoje išsklaidytus eilėraščius. Jų dalis skirta vaikam. Leidėjai sakosi esą patyrę (su tuo galima sutikti), kad autoriaus eilėraščiai yra dažnai deklamuojami scenoje.

Pranas Imsrys — TĖVIŠKĖLĖ AS REGIU. Eilėraščiai jauniesiem skaitytojam. Iliustravo Aida Vektarytė. 40 psl. Kaina 1 dol. Vyresniesiem skaitytojam autorius pažįstamas jau kelios dešimtys metų. Taip rašė jis tada, taip rašo ir dabar: vidutiniškai. Ta pati ir tematika. Anų laikų ir ano krašto vaikam jis buvo artimas. Sunku tikėti, kad būtų artimas šių laikų ir šio krašto vaikam, nors, taip tikint, galima ir suklysti.

J. Narūnė — GINTARĖLĖ (BERNSTEINCHEN). Legenda. Iliustravo Vlada Stančikaitė. Į vokiečių kalbą išvertė Birutė Girdvainytė. 24 psl. Išleido T. Alfonsas Bernatonis Vokietijoje. Tiražas 1000 egzempliorių. Kaina 1 dol. Tai vaikų literatūroje pasižymėjusios autorės anksčiau lietuvių kalba išleista legenda, vėliau išversta į vokiečių kalbą (vertėja — Vasario 16 gimnazijos mokinė). Gintarėlė yra išleista ir ispanų (Ambarita) ir anglų (Amberella) kalbom. Puošnus leidinys. Gražios spalvotos iliustracijos.

H. Tautvaiša — THE CEMETERY OF NATIONS IN THE SIBERIAN TUNDRA. 112 psl. Išleido Lietuvių Socialdemokratų Sąjunga Amerikoje. Kaina 1.75 dol. Ši knyga gerokai anksčiau buvo išleista lietuvių kalba. Autorė (H. Tautvaišienė) penkiolika metų išbuvo sovietų tremtyje. Jos baisūs pergyvenimai atskleisti šioje knygoje. Girtini leidėjai už išleidimą šios knygos anglų kalba.

LITHUANIAN CATHOLIC WOMEN. 32 psl. Lietuvių katalikių moterų organizacijų pasaulinė sąjunga, minėdama Lietuvos valstybės atkūrimo 50 metų sukaktį, išleido šį informacinį leidinėlį tikslu supažindinti kitų kraštų moterų organizacijas ir šiaip kitataučius su lietuvių katalikių moterų veikla ir jų krašto istorija. Leidinėlis patrauklus. Iliustruotas keliom nuotraukom iš laisvosios Lietuvos. Kitataučiam siuntinėjamas nemokamai; lietuviai, jei gali, prašomi mažutės aukos. Norintieji jį gauti gali kreiptis šiuo adresu: Lithuanian Catholic Women, 84-16 110 th St., Richmond Hill, N. Y. 11418.

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJOS UŽSIENIŲ DELEGATŪROS VEIKLOS GAIRĖS. 24 psl. Išleista Londone, Didž. Britanijoje. Veiklos gairės priimtos 1967 rugsėjo 16-17 JAV įvykusiame LSDP užsienių delegatūros suvažiavime.

FRANCISCAN CHAPEL KENNEBUNKPORT, MAINE. Spalvotom nuotraukom papuoštas informacinis leidinys apie naująją pranciškonų vienuolyno koplyčią Kennebunkporte. Išleido pranciškonų vienuolynas Kennebunkporte.

Aukštaitė mergaitė ir moteris. Visos klišės iš knygos "Tautiniai rūbai ir juostų raštai".

Liet. Fondo nariai paskelbiami su maršu

Lietuvių Fondas artėja prie pusės milijono. Jau trys vietovės išpildė savo kvotas. Planai, kaip sutelkti pinigus. Daktarai šį vakarą kviečia visus pietų.

PLB seimo metu, rugpiūčio 31, tame pačiame Statler-Hilton viešbutyje, buvo sukviestas **Lietuvių Fondo** darbuotojų pasitarimas. Dalyvavo pagrindiniai LF vadovybės asmenys: **dr. A. Razma** — pirmininkas, **dr. G. Balukas** — tarybos pirmininkas **ir A. Rėklaitis** — vykdomasis vicepirmininkas ir reikalų vedėjas.

Atstovų buvo iš Bostono, Waterburio, Hartfordo, Stamfordo, New Yorko (daugiausia), Newarko, Philadelphijos, Baltimorės, Clevelando ir kitų vietovių.

Pranešimus padarė vadovybė. Pačiam pokalbiui vadovavo pirm. dr. A. Razma. Pirma buvo pasiinformuota apie padėtį, išklausyti pranešimai. Daugiausia kalbėta apie būdus ir priemones, kaip surinkti pinigus.

Artėja prie pusės milijono

Iš visų pusių telkdamas, Lietuvių Fondas kas mėnesį didina savo kapitalą. Š. m. rugpiūčio 15 d. pagrindinio kapitalo jau buvo 458,396.98 dol. O kai buvo daromas pranešimas seimo metu, tai iki pusės milijono betrūko tik 38,0 0 0dol. Šiais metais tikimasi pasiekti pusės milijono.

Kiek duota lietuviškiem reikalam

Fondo tikslas ir buvo remti lietuviškus reikalus. Remti ne iš pagrindinio kapitalo, bet iš procentų. Dabar pagrindinis kapitalas yra investuotas visokiais būdais. Dalis padėta į banką, dalis paleista į akcijas ir t. t. Visos investacijos daromos labai atsargiai. Yra tos rūšies patarėjas, specialistas. Pagal jo nurodymus ir investuojamas Lietuvių Fondo turtas.

Gautas pelnas jau skiriamas lietuviškiem reikalam. **Iki šiol įvairiem lietuviškiem reikalam**

Lietuvių Fondas paskyrė 40,000 dol.

Didėjant pagrindiniam kapitalui, kartu didėja ir parama lietuviškai kultūrai. Šiais metais numatyta paskirti 25,000. Tai yra didelė suma. Iš jos daug tenka lituanistiniam švietimui — vadovėliam, mokslo priemonėm.

Trys vietovės išpildė kvotą

Sudarius Lietuvių Fondo vajaus planus, kiekvienai vietovei buvo paskirta tam tikra kvota. Kartais toji kvota buvo per didelė, o kartais — per maža. Bet kvota skatino ir įpareigojo rinkti aukas. Kur žmonės buvo veiklesni, ten greičiau buvo renkamos aukos.

Iki šiol trys vietovės išpildė savo kvotą. Jos yra: **Lemont, Ill., Maspeth, N.Y., ir Philadelphija, Pa.**

Kitos kolonijos įpusėjo ar jau artėja prie pabaigos. Bet yra vietovių, kur vos vos pradėta rinkti.

Kaip jie surinko

Tuoj kyla klausimas, kaip tos trys kolonijos išpildė savo kvotą. Pasitarime dalyvavęs prof. J. Puzinas paaiškino: jis palaikė gyvus kontaktus su visais aukotojais, visada ir visur priminė. Tas nuolatinis priminimas davė gražius rezultatus —kvota surinkta. Bet jie darbo nebaigs, jie ir toliau rinks aukas.

Kaip sutelkti daugiau lėšų

Pastebėta, kad žmonės gyvai reaguoja į spaudos žinias. Kai skelbiami aukotojai, ir kiti geriau aukoja.

Kur tik buvo glaudesni ryšiai su žmonėmis, ten surinkta kur kas greičiau nei kitur, kur tų ryšių nebuvo. Visi buvo skatinami — savose apylinkėse nepraleisti jokios progos: nuolat priminti Lietuvių Fondą ir nuolat jam paprašyti aukos.

Prisiminė ir tai, kad iš žmonių galima imti po 10 dol. Nebūtinai visus 100 iš karto. Su 10 dol. žmogus lengviau atsisveikina. Taip pamažu jis sudės ir visą šimtą.

Vajaus komiteto nariai ir vadai tegu ieško įvairių palikimų. Jau buvo keli žmonės, kurie testamentu užrašė daugiau ar mažiau Lietuvių Fondui. Jei būtų paraginta, paprašyta, išaiškinta Lietuvių Fondo prasmė, tikrai tokių palikimų atsirastų daugiau.

Waterburyje Fondo reklamai panaudota dar vienas efektas: per radiją grojamas tas pats maršas. Visi žino: tai Lietuvių Fondo žinios. Ir maršui palydint, paskelbiami nauji Lietuvių Fondo nariai.

Chicagoje panaudota dar kita priemonė pinigam sutelkti. Lietuviai daktarai Jaunimo Centre surengė vakarienę. Jie sumokėjo visas sąskaitas. Atsilankę gi turėjo aukoti Lietuvių Fondui . Taip surinkta graži suma. Ši priemonė panaudotina ir kitur, ypač ten, kur yra turtingesnių žmonių.

Ko prašoma iš vajaus komitetų

Visi nori pagreitinti aukų rinkimą. Tad Lietuvių Fondo vadovybė kreipiasi į visus komitetus, pavienius Fondo darbuotojus ir prašo pagyvinti savo veiklą. Laikas patogus — ateina ruduo.

Didesnėse kolonijose reikia atpalaiduoti nuo kitų darbų tuos žmones, kurie dirba Lietuvių Fondui. Tegu jie turi laiko ir tegu aplanko žmones, rinkdami aukas.

Į darbą reikia įtraukti vis daugiau naujų žmonių. Atėję parodys daugiau entuziazmo ir tuoj suras savo draugų, kurie irgi pasiaukos Lietuvių Fondui.

Fondo darbuotojai kviečiami surengti vieną kitą didesnį pobūvį bei parengimą ir pakviesti visus lietuvius. Tokio parengimo metu reikia kaip tik reklamuoti Lietuvių Fondo idėją ir kuo daugiausia surinkti Fondo narių.

Dr. G. Baluko žodis

Kitos dienos vakare, kai buvo surengtas priėmimas didžiojo koncerto darbuotojam ir svečiam, teko atskirai pasikalbėti su Lietuvių Fondo tarybos pirmininku **dr. G. Baluku.**

Visus Fondo reikalus dideliu kruopštumu tvarko **A. Rėklaitis,** vykdomasis vicepirmininkas, reikalų vedėjas. Jis pats buvęs karininkas, kavalerijos pulkininkas. Tai tvarka, drausmė ir sistema lydi visą jo darbą. Kiekvienu momentu jis žino, kas dedasi Fonde. Tai tikrai pareigingas Fondo žmogus, neišsenkamos energijos turtų tvarkytojas.

Dr. A. Razma, kuris išjudino Fondą, visur kalba entuziastingai. Jam atrodo tikrovė labai lengvai įveikiama, visur jis mato draugystę, gerus ir meilius žmones.

Dr. G. Balukas yra lyg rami upė. Nerodo didelio entuziazmo, bet visada ramiai, blaiviai žiūri į tikrovę. Turi tai tikrovei ir šilumos ir meilės ir nori ją suorganizuoti į Fondą. Pamažu suorganizuoti.

Jis įvertino spaudos didelį vaidmenį, kai reklamuojami Fondo reikalai, kai skleidžiamos Fondo idėjos. Jis prašo, kad ir toliau spauda visom išgalėm Fondą remtų. Fondas gi rems lietuvybę, o lietuvybė savo keliu jau palaikys lietuviškus laikraščius.

Šiais metais nori surinkti iki pusės milijono, ir tada vėl pasidrąsinus kuo greičiau siekti tikslo — pilno milijono.

Fondo sėkmė priklauso tik nuo asmeninių komiteto kontaktų su rėmėjais. Kur tie kontaktai buvo gyvi, ten aukų rinkimas nesudarė sunkumų.

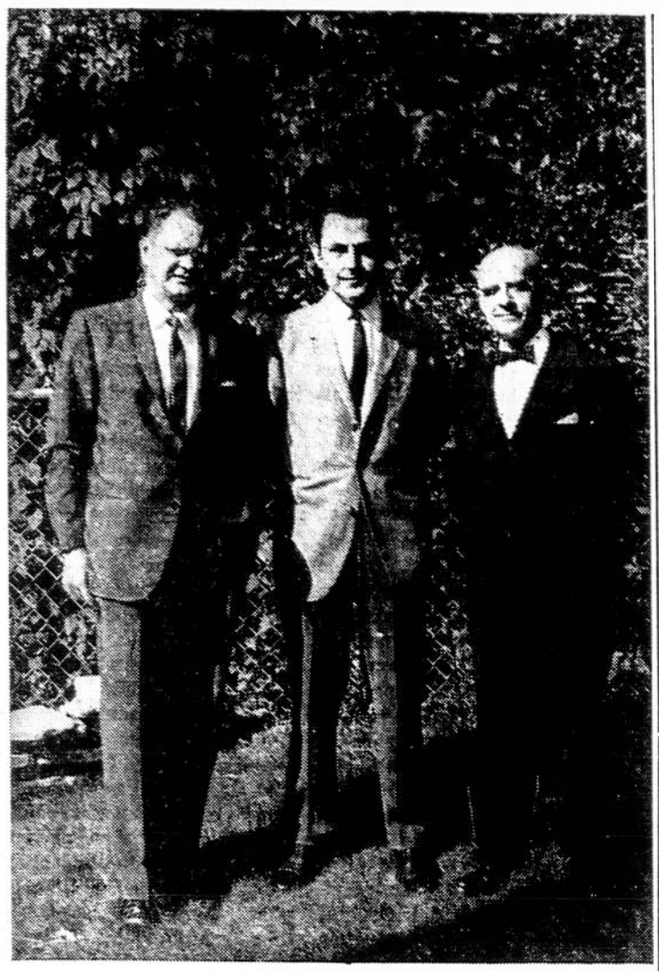

Iš k. į d. dr. Gediminas Balkus — Lietuvių Fondo Tarybos pirmininkas, dr. Antanas Razma — Valdybos pirmininkas, Antanas Rėklaitis — Valdybos vicepirmininkas ir reikalų vedėjas. Nuotr. V. Noreikos

Paklaustas dėl investacijų, dr. G. Balukas tik nusišypsojo ir trumpai pridėjo: viskas investuota saugiai ir konservatyviai. Galima su rizika investuoti, galima staiga uždirbti, bet —kas bus, jei bus su rizika prakišta. Kai tvarkomi bendruomenės pinigai, geriau pasikliauti saugiu ir konservatyviu principu, kuris garantuoja pastovias pajamas.

★

Lietuvių Fondan sudėti pinigai yra tikrai saugiose ir gerose rankose, gerai tvarkomi ir prižiūrimi. Į Fondo narius kviečiami įsijungti visi. Kai bus milijonas Fonde, tai lietuviškiem kultūros reikalam kas metai atiteks didelės sumos. **(p.j.)**

— **PLB III seimas**, vykęs N. Y. rugpiūčio 29 — rugsėjo 2, tarp kitų nutarimų 1969 metus paskelbė lietuviškos šeimos ir lietuviško švietimo metais.

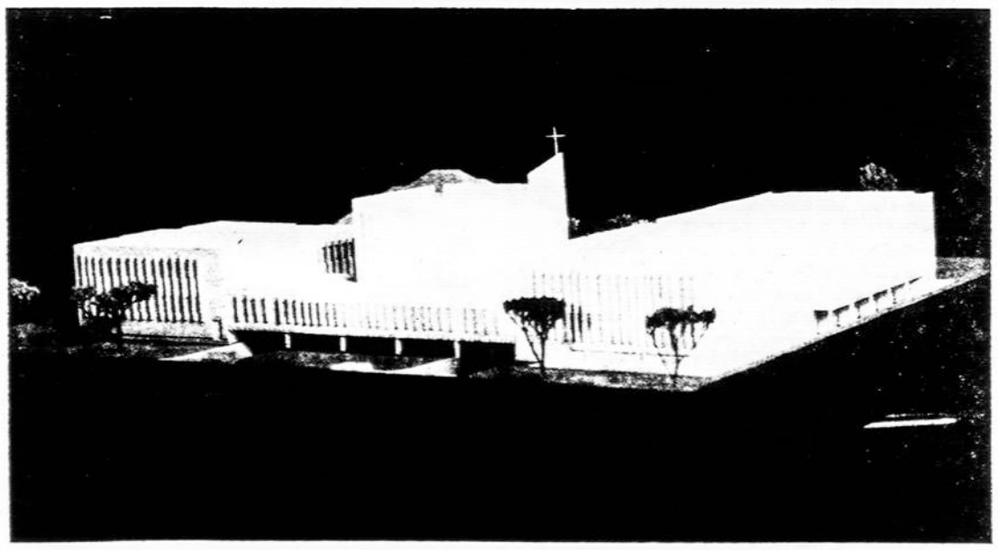

Kultūros Židinio pradinio plano modelis, darytas archit. Adolfo Tyliaus. Planuojama salė, lituanistinės mokyklos patalpos, organizacijoms kambariai, biblioteka, meno galerija, spaustuvės, redakcijų bei administracijų patalpos, koplyčia, vienuolynai. Šis planų modelis bus toliau vystomas ir tobulinamas, tiek viduj, tiek išorėj.
Nuotr. R. Kisielliaus

Mielas Lietuvi, JAU LAIKAS — paremk Pranciškonų pastangas pastatyti

KULTŪROS ŽIDINĮ
NEW YORKE

Pranciškonų Kultūros Židinys tarnaus **visiems** lietuviams **dėlto** visų prašome kiek galint didesne auka prisidėti prie jo STATYBOS FONDO.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

TĖVAMS PRANCIŠKONAMS BROOKLYNE (BUILDING FUND)

Siunčiu auką ..... statybų fondui ir prašau įrašyti mane (mūsų šeimą / mūsų mirusiuosius) į:

☐ **Garbės fundatorius ($1000)** ☐ **Fundatorius ($100)**

☐ **Amžinuosius narius ($500)** ☐ **Rėmėjus (mažesnė auka)**

Pasižadu iš viso paaukoti ateityje statybų fondui .....

ADRESAS .....

..... Zip Code .....

Visoms aukoms atskaitoma mokesčiai (Tax Deductible)

INFORMACIJOS SEMINARAS
WATERBURY, CONN.

Spalio 19, šeštadienį, nuo 1 val. p.p. iki 7 val. vak. LB Conn. apygarda ruošia Informacijos Seminarą. Seminaras įvyks Waterbury, Conn., 48 Green St., Lietuvių Klube, arti Sv. Juozapo bažnyčios. Dalyvauti kviečiami suinteresuotieji iš viso Atlanto pakraščio: moksleiviai, studentai, jaunoji karta, vyresnieji ir senimas.

Seminare bus pateikiama ir diskutuojama Lietuvos laisvės klausimo viesumon kėlimo įvairūs būdai, priemonės, metodai, strategija. Seminare bus paliesta spaudos, radijo, TV, susirinkimų, paradų, organizacijų, bibliotekų, rinkiminės kampanijos, parodų, kalbėtojų ir mokyklų panaudojimas. Bus aptartas ir mūsų informacijos dabartinis stovis ir perspektyvos. Seminaras vyks pranešimų, diskusijų ir darbo formate. Jį pravesti ir patyrimu bei mintimis pasidalinti kviečiami šios srities veikėjai iš Pennsylvanijos, New Jersey, New Yorko ir Connecticut.

Viena iš trijų sesijų numatoma atlikti anglų kalba — čia gimusiem lietuviam ir lietuviškai nekalbantiem mišrių šeimų nariam. Papildomos žinios apie programą bus paskelbtos vėliau.

LB apylinkės ir kitos organizacijos skatinamos pasiųsti po keletą atstovų. Kviečiami ir paskiri asmenys.

Dalyviai galės pasibuvoti ta pati vakarą vykstančiame Moterų Klubo baliuje.

Waterburis yra naujų (Rt. 8 ir I — 84) kelių kryžkelėje. Pasiekiamas traukiniu ir autobusu.

Informacijai teirautis: Roma Keniausytė, 77 Pierpont St., Waterbury, Conn. 06708, tel. (203) 756-5333.

Organizavimą vykdo Conn. LB apygardos politinis ir jaunimo komitetai.

V. Bražėnas

—•—

Metam praslinkus...

Rugpiūčio 4 Sv. Juozapo lietuvių parapijos bažnyčioje paminėta vienerių metų mirties sukaktis tauraus lietuvio, drausmingo kario ir idealisto skautininko Alekso Matonio. Mišių metu solo giedojo ramovėnas Kazys Seliokas. Tuoj po mišių lietuvių tautinėse kapinėse pašventintas paminklas. Nors buvo karšta, žmonių prisirinko labai daug. Šventinimo apeigas atliko parapijos klebonas kunigas Gradeckas. Oficialiąją dalį, pradėtą Lietuvos himnu, vedė jezuitas A. Saulaitis. Kalbėjo skaut. Molis. Raštu gautus žodžius skaitė L. Garsienė.

Velionis apdovanotas Geležinio Vilko ordinu, kuris įteiktas žmonai skautininkei Lidijai Matonienei. Sūnus Vytas ir dukra Marytė apdovanoti jubiliejinės stovyklos ženklu, gaire ir skautišku ženkliuku. Minėjimas kapinėse baigtas skautiška giesme "Ateina naktis".

Šeima visus pakvietė pietų į piliečių klubą. Prie vaišių stalu pasakytos kelios trumpos kalbos. Skautų brolijos vardu kalbėjo Manomaitis, vietos Alto — Čempė, ramovėnų —Vilius Bražėnas, L.M.K.F. vietos klubo vardu — Danutė Venslauskaitė. Padėkos žodyje velionies našlė Lidija išreiškė džiaugsmą, po metų nuo vyro mirties matydama tiek daug tikrų jo draugų.

Tose pačiose kapinėse, visai netoli, liepos 28 pašventintas paminklas Emilijai Vaišnienei, mirusiai prieš dvejus metus.

Albina Lipčienė

HARTFORD, CONN.

Našlių Ratelio veikla

A. a. Agnės Stankevičienės (Agnes Stanwyck) pasėtas grūdas (ji su Stasiu Šrupšu suorganizavo čia Našlių Ratelį) ir jai mirus klesti gana gražiai.

Rugpiūčio 31 Našlių Ratelis buvo surengęs ekskursiją į pajūrį — Rocky Neck. Dalyvavo 30 žmonių. Tai labai maloniai ir draugiškai praleista diena.

Rugsėjo 15 L.A.P. klubo patalpose buvo šio ratelio mėnesinis susirinkimas. Jame apsvarstyta daug reikalų. Susirinkime nutarta surengti pobūvį lapkričio 3, sekmadienį, L.A.P. klubo patalpose, 227 Lawrence St., Hartford, Conn. Pradžia 1 val. popiet.

Dabar N. R. pirmininkė yra Konstancija Milerienė (Constance Miller), sekretorė — Ona Jusinienė, iždininkas — Antanas Ambrosas.

Linkėtina Našlių Rateliui ir toliau plėsti savo veiklą.

J. Bernotas

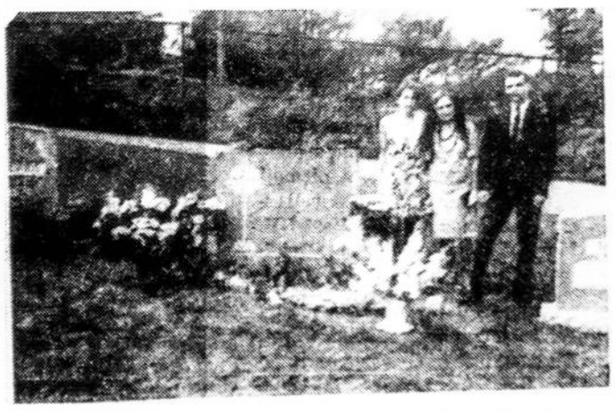

Waterbury, Conn., lietuvių tautinėse kapinėse Alekso Matonio paminklas. Iš k. dukte Marytė, žmona Lidija ir sūnus Vytautas.
Nuotr. St. Lipčiaus

Worcester, Mass.

Prel. Konstantino A. Vasio pagerbimas

Lietuvių Aušros Vartų parapijos salėje (153 Sterling St.) lietuvių organizacijų taryba spalio 13 d. 5 val. popiet rengia prel. Konstantino A. Vasio pagerbimą jo 55 metų kunigystės ir 80 metų amžiaus sukakčių proga. Gerbiamas jubilijatas yra nusipelnęs ne tik savo parapijai, bet ir visai Amerikos lietuvių katalikų visuomenei. Jis turėjo daug draugų ir bendradarbių, kurių visų rengimo komitetas nepajėgia surasti. Todėl rengimo komitetas maloniai prašo visus buvusius prelato K. Vasio bendradarbius, bičiulius ir gerbėjus, norinčius asmeniškai pagerbime dalyvauti ar bent raštu pasveikinti jubiliatą, kreiptis į Pr. Pauliukonį, 95 Harrison St., Worcester, Mass. 01604.

Rengimo Komitetas

IŠ VISUR

— **Dalia Kuprionytė,** prieš metus nusikėlusi į Los Angeles, Calif., ten dirba tyrimų laboratorijoje, audinių kultūros skyriuje. Ji yra baigusi bakteriologijos mokslus Louisianos politechnikos institute. Visi jos skyriuje dirbantieji yra baigę chemijos ar biologijos mokslus. Dabar Dalia gavo paaukštinimą tarnyboje ir paskirta to skyriaus prižiūrėtoja. Ji yra prof. Jono ir Marijos Kuprionių duktė.

— **Inž. Vaclovas Senuta,** Brockton, Mass., dalyvavo tapybos parodoje New Yorke. Parodą rengė Washington School of Art. V. Senuta New Yorke taip pat dalyvavo National Sculpture Society surengtoje skulptūros parodoje. Už dalyvavimą parodoje gavo bronzinį Skulptūros Sąjungos medalį. Vaclovas Senuta jau nuo seniai daug dirba medžio skulptūroje, bet Meno mokyklą baigė tik 1967 su garbės pažymėjimu.

— **Į Rochestery,** N.Y., vykstančią pirmąją pasaulinę konferenciją, skirtą elektrofotografijos klausimams, iš Vilniaus buvo atsiųsti penki fizikos mokslininkai: universiteto puslaidininkių fizikos katedros vedėjas docentas J. Viščiakas, ir elektrografijos mokslinio tyrimo instituto bendradarbiai — R. Baltrušaitis, J.. Sideravičius, E. Čepenka, N.. Galvydis. (E.)

— **Chicago Tribune,** rugpiūčio 25, sekmadienį, paskelbė ištisą Vliko rugpiūčio 21 dienos telegramos tekstą, kuria Vlikas kreipėsi į didžiųjų kraštų spaudą, skatindamas reikalauti, kad Sovietų Sąjungos kariuomenė būtų atitraukta ne tik iš Čekoslovakijos, bet ir iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Vengrijos bei Lenkijos, ir kad Vakarų valstybės nutrauktų diplomatinius bei ekonominius santykius su Sovietų Sąjunga, ligi bus nepasitraukusi iš jos okupuotų Europos kraštų. (E)

— **Chicago American** rugpiūčio 21 paskelbė pasikalbėjimą su Lietuvos generaliniu konsulu dr. P. Daužvardžiu dėl įvykių Čekoslovakijoj. Dr. Daužvardis pareiškė, kad tai yra 1940 metų Sovietų agresijos Lietuvoj, Latvijoj ir Estijoj pakartojimas, atliktas tuo pačiu būdu, kurį Sovietai visada vartoja savo imperialistiškiem interesam tenkinti. (E)

Būdai, kaip pasiekti tautų atstovų ausį

ELONA VAIŠNIENĖ

Mūsų laikraščiuos pasirodė nuotrauka sovietų dovanotos statulos Jungtinėm Tautom: vyras iš kardo daro arklą. Ant tos statulos piedestalo vieną šeštadienį, daugelio žmonių akivaizdoje, jauni estai ir latviai užklijavo sunkiai nukrapštomą užrašą: "Russia get out of Estonia, Latvia and Lithuania." Tai buvo Batuno darbas.

Tačiau dažniausiai Batunas veikia kitaip. **Jo tikslas — pasiekti tautų atstovų ausį,** o į pastaruosius reikia kreiptis jiem suprantamesne kalba: tu duosi man, tai aš duosiu tau. Ką Batunas gali pasiūlyti tokiai Prancūzijai? Anglijai? JAV? Nedaug. Bet "didžiųjų galybių" tėra tik kelios, o Jungtinėse Tautose tautų per šimtą. O tai daugumai jau ir Batunas gali šio to patiekti.

Mažesnės ar mažiau turtingos tautos turi daug nepasitenkinimo. Pavyzdžiui, jas labai užgauna žurnalistai, per mažai besidomį jų nuomonėm. O Batunas sako — **mums labai įdomu jūsų šalies nuomonė tuo ir tuo klausimu.** Gal galėtumėt duot interview? Mes savo žinias siunčiam į daugelį laikraščių (Batunas per pereitus metus žinias siuntė į 100 laikraščių; išsiuntė 76 "press releases"). Tarp kitko, norėtumėm išgirst jūsų pažiūras į Lietuvos, Latvijos ir Estijos klausimą . . .

O gal galėtumėt pakalbėt per radiją? (Lithuanian World Review, New Yorke; Free Latvian Voice, Europoje). Ir eina 75 proc. pasikalbėjimo apie Liberijos pažiūras į Pietų Afriką, o 25 proc. apie Lietuvą, Latviją ir Estiją. Ambasadorius, be abejo, daugiausia suinteresuotas savo kraštu, tačiau turi supažinti ir su baltų kraštais ir savo nuomonę susidaryti.

Mažiau pasiturintys kraštai negali savo JT štabui New Yorke apmokėti prabangaus gyvenimo. Taigi, ir sėdi ambasadorius su ambasadoriene vakarais prie televizijos. Malonu gauti pakvietimą kad ir į latvių koncertą. **Latviai jau visą eilę ambasadorių yra pakvietę į savo geresnius koncertus.** Diplomatai būna oriai priimami, pagerbiami. Maloniai laiką praleidžia ir su latvių kultūra susipažįsta. Galima tikėtis, kad grįžę namo jie patys mėgina žinias pagilint, o tokius pasikalbėjimus laikraščiam, radijo transliacijas ir dalyvavimus koncertuose gal ir oficialiai savo vyriausybėm atraportuoja.

Kas mums iš ambasadorių prielankumo? Sunku pasakyt. Bet, va, prieš maždaug pusantrų metų sovietų delegatas JT mėgino greitai prastumti tam tikrą rezoliuciją, smerkiančią agresiją. Atsistojo Costa Rica pasiuntinys ir sako: **brolau, jokios teisės neturi kalbėt prieš agresiją, kadangi jūs užsėdę visą pabaltiją!** Panašiai General Assembly salėj yra prašnekes Honduras ambasadorius. Mažų ir neturtingų šalių tai buvo atstovai, bet jų žodžių klausės visi susirinkusieji.

Batunas nebūtinai veikia tik prie Jungtinių Tautų. Jo veikla priklauso nuo aplinkybių. Pavyzdžiui ryšium su baltų aukso atidavimu Batunas ne tik išsiuntė dokumentus apie tai visom JT misijom, bet taip pat atliko visą organizavimo darbą ad hoc komitetui — Committee for International Justice — ruošiant demonstracijas visuose kontinentuose. Sėkmingų demonstracijų įtakoje baltų aukso klausimą minėjo spauda daugely kraštų.

Šiuo tarpu Batunui labai reikia studentų pagalbos. Mokyklose ir kolegijose, o ypač didžiuosiuose universitetuose studijuoja daug svetimšalių. Dauguma tai daug žadantys savo šalies stipendininkai. Grįžę į savo tėvynes, jie greitu laiku įkops į atsakingas vietas. Reikia užmegst pažintį su tais studentais. Jaunystės draugai, ypač susidraugavus studijuojant užsieny, palieka neišdildomai atminty. Daug kur mūsu studentai rengia parodėles. Tačiau jokia parodėlė nesudomins šalim taip, kaip gyvas draugas ar pažįstamas. Folkloras —gerai, bet jis byloja ramaus krašto gražią kultūrą. **O mums reikia ne kad grožėtųsi mūsų praeitim, bet kad piktintųsi mūsų krašto dabartim!**

Batunui labai reikia ir vyresniųjų! Patarėjų. Mat, ruošiant dokumentus gera žinot, iš kokio taško mūsų reikalą pristatyt, o tam reikalinga gerai pažinti "psichologiją" krašto, į kurį kreipiamasi. Tokio pažinimo neįsigysi nulėkęs pasiskaityt enciklopedijos ar vieno kito tos šalies laikraščio. Užtat Batunas kviečia visus, vyrus ir moteris, kurie domisi kitom šalim, apsiimt sekti kokio nors krašto (ar kelių kraštų) politiką, ekonomiją, ir t.t., o savo pavardę pasiųsti Batunui. Reikalui esant, Batunas nori galėt iš karto kreiptis pas tos šalies žinovą.

Prie Batuno veiklos prisidėt gali ne tik vyrai, moterys, studentai, bet net vaikai. Visi, kas tik pinigų turi. Iki šiol stambių aukų Batunas yra gavęs tik iš latvių. Daugiausia pajamų suplaukia mažom sumom iš viso pasaulio (daugiausia tai sumos iki $5.00). Šiuo tarpu laukiama, kol užtenkamai suplauks, geriau sakant "prilašės", kad galėtų pajudėti jau visai suplanuotas projektas — yra surastas kvalifikuotas žmogus, kuris rinks medžiagą apie religinę padėtį Lietuvoj, Latvijoj ir Estijoj, seks pasaulio spaudą, progai pasitaikius naudos turimą medžiagą, ar jos laiku pasiųs laikraščiam ir žurnalam.

Kitais metais Batunas rengiasi atitinkamai paminėt Molotovo-Ribbentropo susitarimus ir atkreipti pasaulio dėmesį, kad tie susitarimai dar vis galioja Lietuvoj, Latvijoj ir Estijoj!

Nulinkusios agrastų šakos

Knygos

Pulgio Andriušio rinktiniai raštai. Pirmam tome sudėta: Septinton įleidus (autobiografiniai bruožai), Anoj pusėj ežero. 262 psl., įrišta į kietus viršelius. Kaina 5 dol.

Danguolė Sadūnaitė — TU ESI MANO ŽEMĖ. 46 psl. Išleido Juozas Kapočius. Kaina 1.50 dol. Autorė — žinoma jaunosios kartos poetė.

Algirdas Martin Budreckis— THE LITHUANIAN NATIONAL REVOLT OF 1941. 147 psl. Išleido Lietuvių Enciklopedijos Leidykla. Įrišta į kietus viršelius. Kaina 4 dol. Autorius, naudodamasis spausdinta ir nespausdinta medžiaga bei gyvų liudininkų patyrimais, pateikia objektyvią 1941 metų lietuvių sukilimo studiją anglų kalba.

Amens In Amber, Leonardo Andriekaus anglų kalba poezijos — eilėraščių knyga. Dail. T. Valiaus iliustracijos. D. Jonaitienės vertimas. Kietais viršeliais, kaina 4 dol. Gaunama Darbininko administracijoj.

Juozas Parojus New Yorke išleido savo ketvirtą knygą "Į laisvę ir mėnulį". Knyga parašyta proza, gaunama Darbininko administracijoje. Kaina 2 dol.

H. Tautvaišienės knyga "Tautų kapinynas Sibiro tundrose" buvo labai pageidaujama, skaitoma ir jau išparduota. Ta pati knyga dabar išleista anglų kalboj: "The Cemetery of Nations in the Siberian Tundra". Kaina 1.75 dol. New Yorke gaunama: Darbininko administracijoje,

Ant Vilnelės tilto. P. Jurkaus 27 Vilniaus legendos. 200 psl. Kaina 2,50 dol. Lietuviškos knygos klubo leidinys.

Laisvės Kovų Dainos. Redagavo Jonas Aistis. 342 psl. Kietais viršeliais. Kaina 5 dol. Išleido Lietuvos Nepriklausomybės fondas.

Tautiniai drabužiai ir juostų raštai. Prof. dail. A. Tamošaitis aprašo Lietuvos provincijų moterų tautinius drabužius ir jų svarbesnius bruožus. Ina Nenortienė aprašo instrukcijas, kaip užmesti juostą. Yra visa eilė juostom austi raštų. Šią knygą galima gauti Darbininko spaudos kioske 910 Willoughby Brooklyn, N. Y. 11221. Kaina 2.50 dol.

IŠ SENŲ LAIKRAŠČIŲ

Chicagoje peršovė žymų sportininką

Į rankas pateko 1949 metų liepos 2 d. "Žiburių" numeris (nr. 58). Laikraštis ėjo Vokietijoje, Augsburge, DP laikais.

Senus laikraščius skaitai kaip ir naujus, kartais net įdomiau. Štai patraukė dėmesį — peršautas lietuvis.

Laikraštis rašo:

Šiomis dienomis mano geras draugas, neseniai nuvykęs į Ameriką, atsiuntė labai storą laišką. Jame buvo pridėta daugybė iškarpų iš amerikoniškų ir lietuviškų laikraščių su fotografijomis ir pranešimais. Išdėliojus iškarpas ant viso stalo, galima buvo išvesti šitokią istoriją, kuri įvyko Chicagoje.

Mūsų tautietis **Eddie Vaitkus,** žymus beisbolininkas, Philadelphijos komandos žvaigždė, grįžęs į savo viešbutį, kur jis buvo laikinai apsistojęs, savo pašto dėžutėj rado laiškutį. Jame buvo parašyta: "Nors aš jūsų nepažįstu, tačiau būtinai turiu su jumis susitikti, nes turiu kai ką svarbaus pasakyti".

Laiškutyje taip pat buvo nurodytas ir kambarys tame pačiame viešbutyje, kur laiško autorė — Ruth Ann Burns jo laukianti.

Lygiai 11:30 vakaro Vaitkus pabeldė į nurodytas dvylikto aukšto duris. Įėjęs į kambarį, jis paklausė kvietusios mergaitės ko ji norinti. Ši paprašiusi Vaitku truputi palaukti, nes ji turinti jam paruošusi staigmena.

Po kiek laiko ji grįžo į kambarį su šautuvu. Suskambėjo šūvis, ir Vaitkus krito.

Mergaitė prišoko prie jo, keleta sekundžių laikė jo ranką savojoj, paskiau atsistojo, paėmė telefono ragelį ir pranešė viešbučio tarnautojui, jog savo kambary ji nužudžiusi žmogų.

Peilis ar šautuvas

Kitą dieną paaiškėjo įvykio smulkmenos. Ruth Steinhagen, — taip tikrai vadinasi mergina, — 19 metų mašininkė, jau dveji metai kaip "beprotiškai" Vaitkų įsimylėjusi ir nepraleidžianti nė vienų rungtynių, kuriose jis žaidžia.

Matydama, jog jis jos nemyli, nutarė jį nušauti. Nes jei ji negalinti jo gauti, tai kad ir kitos negautų.

Taip nusprendusi, ji nusipirko virtuvinį peilį ir šautuvą, nusisamdė tame pačiame viešbutyje kambarį ir parašė laiškutį.

Atėjus sutartam laikui, Vaitkus nesirodė. Ruth pradėjo nervintis ir išgėrė kelis stiklelius whisky. Pusiau dvyliktą valandą Vaitkus pabeldė į jos duris.

Ji buvo nusprendusi jį nužudyti peiliu, o paskiau pati nusišauti. Tačiau, Vaitkui staiga įėjus, ji nespėjo ištraukti iš rankinuko peilio ir pakeitė žudymo planą.

Atsinešusi šautuvą, Steinhagen pareiškė: "Dvejus metus tu mane varginai, o dabar turi mirti," ir paspaudė gaiduką. "Baby, už ką tai padarei", sušuko krisdamas Vaitkus. Ir tas šauksmas greičiausia išgelbėjo Steinhagen nuo savižudybės. Policijos tardoma ir reporterių klausinėjama, Steinhagen pareiškė, jog dabar ji jaučiasi visiškai rami, nes ji turėjusi ką nors nužudyti, kad atgautų dvasinę ramybe. Šiuo metu ji pasodinta į kalėjimą. Byla eina.

E. Vaitkus tuo tarpu guli ligoninėj, kur turėjo jau dvi operacijas. Kulka vra visiškai prie širdies ir sunku išimti. Paklaustas, kaip jam atrodė Steinhagen tuo metu, kai ji šovė, jis atsakė, jog šaltesnio veido savo gyvenime nematęs. Savo žudikę tą vakarą jis iš viso pirmą kartą pamatė, anksčiau jos niekad nepažinojo.

Sportininkas E. Vaitkus, peršautas patalpintas ligoninėje (k.); ji peršovusi O. Steinhagen už kalėjimo grotų (d.).

Žodžiai prieš moteris

Šitokia istorija paaiškėjo iš iš storo laiško. Bet draugas ta proga pridėjo savo komentarus. Štai jie:

"Amerikoj sportininkams, gražiems vyrams pavojinga. Čia moterys darbo beveik nedirba, o tik gražiai pasipuošusios, gerokai išsidažiusios mandravoja, ieško aukų. Nėra ko stebėtis, čia daug viengungių yra. Kiekvienas prieš vedybas pagalvoja, ar sugebės tarnu pas ponias būti. Be to, čia be mašinos beveik neįmanoma vesti. Sako, koks čia vyras, kad neturi taksi. Kol gerai uždirbi, tai dar šiaip taip; bet jei finansai sušlubavo, žiūrėk — tavo žmona jau dairosi apie turtingesnius. Tremtiniam viengungiam reikėtų, kol laikas, pagalvoti, ar nevertėtų susirasti tremtinę lietuvaitę ir su savim pasiimti. Jos labai nuo amerikonkų skiriasi, laikosi lietuviškų papročių. Kas galvoja atvykęs į Ameriką susirasti amerikonką ir gerai gyventi, tas labai klysta. Paprastai čia vaikus gimdo moterys, bet augina ir nešioja vyrai".

Blynų kolekcija

— Nesuprantu, kam mano šeima būtinai atvarė mane pas tamstą, — skundžiasi suirzusi ponia Psichiatrui.—Kas gi čia bloga, jei aš mėgstu blynus?

— Nieko bloga, — kiek nustebęs sutiko su ja psichiatras. — aš pats mėgstu blynus.

— Vaje, vaje! — šūktelėjo ponia. — Jei taip , tai ateikite į mano namus, aš parodysiu tamstai savo blynų kolekciją. Turiu prisikrovusi lagaminų lagaminus blynų.

Kitaip negu buvo

Vyras su žmona važiuoja į kurortą. Traukiniui pajudėjus, žmona sako:

— Tikriausia, kaip visuomet, vėl pamiršai namuose rakčiukus nuo lagaminų.

— Nieko panašaus. Štai jie! Norėjau tau tik pasakyti, kad šį kartą pamiršau paimti pačius lagaminus.

SPORTAS

PRADĖTAS FUTBOLO SEZONAS

Pereitą sekmadienį New Yorko lietuviai futbolininkai pradėjo 1968-9 metų futbolo pirmenybes, jau 18 metai iš eilės. Ypač paskutiniais metais vargo mūsų sportininkai, ir šį sezoną turės nelengvą uždavinį. Tai parodė jau pirmosios rungtynės, kur prieš stiprius Bavarians pralaimėta 1:8 (1:3). Mūsiškiai, atrodo, ir vėl turės vargo su sudėtimi. Remeza I po sunkios kelio operacijos vargu ar begalės žaisti. Broliai Klivečkos pirmenybių rungtynėse reti svečiai. Budreckas ir Žadvydas, atsukę saviškiam nugaras, nuėjo tarnauti svetimiem. LAK žaidė šios sudėties: Jankauskas, Budraitis, Remeza II, Kreicas, Malinauskas; Vainius II, Malinauskas; Vainius III, Šileikis, Mrozinskas, Malinauskas II. Mūsiškiai pradžioje net vedė 1:0. Deja, jau pirmame kėlinyje sužeistas Vainius III išgabenamas ligoninėn, o likę mūsiškiai antrame kėlinyje pristigę kvapo pralaimi nepelnytai aukšta pasekme.

Įvarčiai daugumoje krito dėl mūsų gynikų paprasčiausio padėties nesuvokimo. Žinoma, atsiliepė ir treniruočių stoka. Po šios nekokios pradžios nereikėtų perdaug nuliūsti, nes ateityje, atrodo, pasekmės tikrai pagerės.

Priešžaismio nebuvo, nes mūsiškiai šį sezoną rezervinės neregistravo (ir gerai padarė).

Ateinantį sekmadienį pirmoji komanda keliauja į New Jersev, kur žaidžia prieš West NY, Memorial parke 55 St. ir Broadway. Rungtynių pradžia 3 val.

Šeštadienį pirmenybes pradeda ir jaunieji. Mažučiai 3 val. žaidžia prieš Gottschee B, o jaunučiai 4 val. prieš NY Hota. Abejos rungtynės įvyksta Kissena parke Flushing L. I.

Atletas

KNYGOS ANGLŲ KALBA

Introduction to Modern Lithuanian, lietuvių kalbos gramatika, aiškinama anglų kalba. Skaitymai, gramatikos aiškinimai ir žodynėliai. Paruošė L. Dambriūnas, A. Klimas ir W. Schmalstieg. Kietais viršeliais, 480 psl. $7.00.

Lithuanian Reader for Self-Instruction, by William R. Schmalstieg and Antanas Klimas. Priedas prie Introduction to Modern Lithuanian. $1.00.

Timeless Lithuania by Owen J. C. Norem, B.D., L.L.D. $4.00.

Lithuania and Lithuanians, compiled by J. Balys. Bibliography. $5.00.

The Balts, by Marija Gimbutas. Ancient Peoples and Places. 286 psl. $7.50.

Lithuania under the Soviets, by V. S. Vardys. Portrait of a Nation 1940-65, 300 psl., kietais viršeliais. $7.00.

Vytautas the Great—Grand Duke of Lithuania, by Dr. J. B. Končius. $3.00.

Twenty Years' Struggle for Freedom of Lithuania, by J. Audėnas. $2.50.

The War Against God in Lithuania, by Dr. J. Savasis. $1.25.

Guerrilla Warfare on the Amber Coast, by K. V. Tauras. $3.00.

Leave Your Tears in Moscow, by B. Armonas. $4.00.

Tannenberg, by C. R. Jurgėla. The Battle of Tannenberg. $2.00.

The Refugee, by K. C. Cirtautas. $3.50

Crosses, by V. Ramonas, romanas. Kietais viršeliais. $4.00.

Selected Lithuanian Short Stories. Lietuvių rašytojų kūriniai. $5.00.

Lithuanian Quartet. Barono, Katiliškio, Landsbergio ir Šeiniaus kūriniai. $5.00.

Lithuanian Folk Tales. $4.50.

The Herdsman and the Linden Tree. V. Krėvės apsakymai. $4.00.

House Upon the Sand, by J. Gliauda. Romanas. $4.00.

The Ordeal of Assad Pasha, by I. Šeinius. Satyra. $2.00.

Memoirs of a Lithuanian Bridge. V. Kudirkos kūriniai. $2.00.

The Maker of Gods, by St. Zobarskas. 10 novelių. $3.00.

The Temptation, by V. Krėvė. $3.00.

Bobby Wishingmore, by S. Zobarskas. Vaikams istorija. $2.00.

The Living Testament of Faith and Courage. Sibiro maldaknygės lietuvių - anglų kalbomis, didelio formato leidinys. Kietais viršeliais. $3.50.

Popular Lithuanian Recipes, by J. Daužvardis. $2.50

Lithuanian Self-Taught, by M. Variakojytė. $1.25.

Art Collection of the Lithuanian Franciscan Fathers, by P. Jurkus. Lietuvių menininkų paveikslų albumas. Didelio formato. $5.00.

Lithuania, by V. Augustinas. Albumas iš Lietuvos vaizdų. $6.00.

Dedication of the Chapel of Our Lady of Šiluva. 50¢.

Our Lady of Šiluva, by Rev. John C. Jutt. 50¢.

Thaddeus Kosciuszko the Champion of Freedom, by A. D. Yuknis. 50¢.

Lithuania, short pamphlet about Lithuania. 50¢.

English-Lithuanian Dictionary, by V. Baravykas (ca. 30,000 žodžių). $6.00.

Lithuanian-English, by B. Piesarskas, B. Svesevičius (ca. 27,000 ž.) $5.00.

Lithuanian-English, V. Peteraitis, 602 psl. Kietais viršeliais. $7.00.

Lithuanian-English & English-Lithuanain kišeninis žodinėlis. $2.00.

Photographs / Algimantas Kezys, S.J. — meniškas albumas. $4.00

Awakening Lithuania, by Dr. Jack J. Stukas. $5.00.

Footbridges and Abysses, a novel by A. Baronas. $5.00.

Rejuvenation of Siegfried Immerselbe, a novel by Ig. Šeinius $5.00.

Noon at a Country Inn, by A. Vaičiulaitis. $4.00.

Nimblefoot the Ant and Her Adventures, by V. Tamulatis. $4.00.

The Deluge, a Love Story of Ancient Times, by M. Vaitkus. $4.00.

The Mountain Doves and other African Folktales. N. M. Žobarskas. $3.50.

Amens in Amber, Leonardo Andriekaus poezija anglų kalba. Kaina 4 dol.

The Way of the Nation, by J. Juodis (paveikslų albumas). $7.00.

Lithuania through the Ages, by Dr. A. Šapoka. $3.50.

History of Lithuania, by Dr. V. Vaitekūnas. $1.00.

The Battle of Grunwald, an Historical Novel. $3.00.

The Forest of Anykščiai, by A. Baranauskas. $2.00.

Lithuania, Land of Heroes, by L. Valiukas. $4.75.

The Seasons, by K. Donelaitis. $3.00 (kietais $4.00).

Ambarita, by J. Narūnė, pasaka. $1.00.

Sonata of Icarus, by Jurgis Gliauda. $5.00.

Essays in Greek Politics, by R. Sealey. $6.00.

Tundra Tales, Nola M. Zobarskas,ed. 5.00.

The Winnowing Winds, by Bailey. $4.00.

The Lithuanian National Revolt of 1941, by Dr. A. M. Budreckis. $4.00.

Lithuanians in Canada, by Pr. Gaida, S. Kairys, J. Kardelis, J. Puzinas, A. Rinkūnas, J. Sungaila. Kietais viršeliais. 370 psl., kaina 8 dol.

The Cemetery of Nations in the Siberian Tundra, by H. Tautvaiša. Kaina 1.75 dol.

Šios ir kitos knygos bei muzikos plokštelės gaunama:

DARBININKO ADMINISTRACIJA

Introduction to Modern Lithuanian. Puikus lietuvių kalbos vadovas su 40 pamokų, gramatikos priedu, skaitymais ir žodynėliais. Tekstas ir paaiškinimai anglų kalba. Nemokantiem ar nedaug mokantiem lietuviškai — puiki galimybė išmokti. Parengė L. Dambriūnas, A. Klimas ir W.R. Schmalstieg. Išleido lietuviai pranciškonai Brooklyne. 479 psl., kietais viršeliais. Kaina 7 dol.

Labai naudingas priedas pradedantiems mokytis lietuvių kalba: *Lithuanian Reader for Self-Instruction*. Parengė W. R. Schmalstieg ir A. Klimas Kaina 1 dol.

DARBININKAS
910 Willoughby Ave.
Brooklyn, N. Y. 11221

LIETUVIŠKŲ PLOKŠTELIŲ IŠPARDAVIMAS

Trys ilgo grojimo lietuviškos plokštelės už penkis dolerius

1. **Lietuvos Senos ir Naujos Dainos:** Įdainuota solistų ir choro 11 liet. dainų: Mergužėle brangi, Metai, Pavasario linksmybės, Barbutė ir Pilypas, Šią naktelę, Prieš tolimą kelionę, Užstalės daina. Tinginė bobutė, Oi laukiau, laukiau, Oi, tu Jieva, Jievuže, Augu pas tėvelį, Stikliukėlis.

2. **Suk, Suk Ratelį,** Vilniaus tautinio choro ir solistų įdainuota 14 liet. dainų: Suk, suk ratelį, Stok ant akmenėlio, Palankej, Bernelis tinginėlis, Mergaičių daina, Nida, Festivalinis valsas, Sėriau, šėriau sau žirgelį, Žaliojoj lankelėj, Melžėjėlės ir meistreliai, Dainelė apie tiltą, Per šilelį jojau, Naktigoniai ir Ramuneles.

3. **Kur Banguoja Nemunėlis,** Sol. Algirdo Brazio, įdainuota 16 liet. kūrinių: Kur banguoja Nemunėlis, Suvlitas, Patekėk aušrine, Siuntė mane motinėlė, Pilu stiklelį, Kur bakužė samanota, Ilgesys, Kur tas šaltinėlis, Aria iš op. "Gražina", Tėve Mūsų, Sveika Marija ir Šventa Naktis.

4. **Mes Žengiam su Daina,** New Yorko vyrų okteto įdainuota 17 liet. dainų: Dul dul dudelė, Kur banguoja Nemunėlis, Ei, Lietuvos kareivėliai, Kir vir jo, Sapnų pilis, Ramovėnų maršas, Tango svajonė, Jūreivių maršas, Gaudžia trimitai, Kampelis, Prie gintaro jūros, Mergyte jaunoji, Lopšinė, į kovą, Oi tu sakal, Šiaurės pašvaistė, Pajūriais.

5. **Težydi Vėliai Lietuva,** Lietuvos Vyčių choro, vadovaujant muz. Faustui Stroliai, įdainuota 17 lietuviškų dainų: Eisim girion, Beaūstanti aušrelė, Vištos, Oi, motinėle, Mergaitė, Kas tas miežio grūdas, Gieda gaideliai, Per Klausučių ulytėlę, Laisvųjų daina, Man liūdna, Daina, daina, Vežė mane iš namų, Šią naktelę, Tu, mano motinėle, Pasisėjau žalią rūtą, Sėdžiu po langeliu ir Vyčių himnas.

6. **Pavergtos Tėvynės muzika, Nr. 1.** įdainuota solistų ir chorų 12 liet. dainų: Sesuo žydrioji Vilija, Žvaigždute, Pasvarscyk ancela, Kaip gi gražus rūtelių darželis, Kūmute širdele, Atskrend sakalėlis, Oi nėra niekur, Šokių scena, Pasiveikinimo choras, Udrio daina, Vaivos daina ir Vaivos bei Naglio duetas.

7. **Lietuvos Aidai.** Charles Daubaro akordeonu įgrota 16 lietuviškos muzikos dalykėlių: Aguonėlė, Siuntė mane motinėlė, Palankėj, Laisvės varpo daina, Dzimdzi, Mikita, Atskrend sakalėlis, Ant kalno karklai siūbavo, Šią nedėlėlę, Plaukia Nemunėlis, Munšainiukas ir 5 lietuviškos polkos.

Iš šio sąrašo išsirinkus tris ilgo grojimo plokšteles, mokama tik penki doleriai. Atskira plokštelė kainuoja 2 dol. (anksčiau buvo parduodamos po 4 dol. Norį įsigyti papigintų plokštelių, prašomi rašyti: Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N.Y. 11221.

Prisiuntimui pridedama 50 centų.

LIETUVIŠKOS PLOKŠTELĖS PAPIGINTOM KAINOM

Keturios ilgo grojimo lietuviškos plokštelės už penkis dolerius

1. **Tėvynės Meilė Nemari,** A. Dambrauskaitės įdainuota 13 liet. dainų: Ramunės daina, O naktuže rami, Pradalgiuose, Liepė tėvelis, Dobilėlis, Na, tai kas? Tulpės, Tėvynės meilė nemari, Jau atėjo rudenėlis, Kam šėrei žirgelį, Sėdžiu po langelio, Oi berneli vienturi ir Vakaras.

2. **Lietuvių Tautiniai šokiai,** Švedo ansamblio ir Aitvarų kvarteto 14 liet. šokių: Aštuonytis, Landutė, Lenciūgėlis, Sukčius, Linelis, Jevaro tiltas, Klumpakojis, Kalvelis, Sadutė, Žiogelis, Vakaruškos, Audėjėlė, Mikita ir Suktinis.

3. **Žibuoklės,** L. Stuko moterų seksteto įdainuota 14 liet. dainų: Ruduo, Gėlių daina, Vėl gegužės naktis, Avietėlė, Man ne vistiek, Joninių daina, Daina apie tiltą, O, ramunėle, pasakyk, Aunu, aunu baltas kojas, Myliu tave, Plaukia sau laivelis, Kai ateis pavasarėlis, iš op. "Birutė" Sesutėlės — lelijėles ir iš op. "Dana" moterų choras.

4. **"Lietuvos Atsiminimų" 25 m. Jubiliejaus koncertas:** su solistais ir choru įdainuota: Tėviškės namai, O, ramybe, Oi berneli vienturi, Avietėlė, Myliu tave, Man ne vistiek, Palikta šalis, iš op. "Eglė žalčių karalienė", Lietuva, iš op."Gražina". Taip pat "Dominikas ir Motiejus, ir jų draugas Timotiejus".

Šios 4 lietuviškos muzikos ilgo grojimo plokštelės gaunamos už penkis dol. Paskiros plokštelės kaina 1.50 dol. Šių plokštelių yra nedidelis kiekis (anksčiau buvo parduodamos po 4 dol.). Norį įsigyti prašomi kreiptis: Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

Persiuntimui pridedama 50 c.

ŠACHMATAI

Veda K. Merkis

Kas rungsis su pasaulio čempionu, paaiškės iš dabar vykstančio, Kijeve, mačo tarp Sovietų didmeistrių: Spasskio-Korčnojaus. Po 6 partijų buvo 3½-2½ Spasskio naudai. Paskirta 12 partijų. N.Y.Times, rugsėjo 15 d., įtalpino Spasskio laimėtą 1959 m. Rygoje partiją prieš tarptautinį meistrą Vladą Mikėną.

Lietuviai ir latviai garbės sąraše. Žurnalas "Chess Review", rugsėjo nr. paskelbė Amerikos "Postal" žaidėjų garbės sąrašą, kuriame randame 2 lietuvius ir 4 latvius: Ignas Žalys su 1688 tš., Kazys Merkis 1666, Juris Ozols 1636, I. Erkmanis 1632, L. Dreibergs 1620 ir I. Cintins 1612. Kiti lietuviai turi tokius įvertinimus: Brazys 1206, Dr. Bullockus 1318, Gelinas 1160, Karalaitis 1112, Kontautas 1412, Kotas 850, Letzkus 1042, Makaitis 1556, Miliauskas 1407, Paransevičius 1221, Paulėkas 770, Sidrys 1316, Starinskas 1456, Stonkus 1590, Urbas 710, Vaitkus 1006, ir Vedeikis 1312.

Kanados atvirose p-bėse Toronte, dalyvavo Vilniuj gimusi (žydų šeimoj), dabar gyvenanti Izraelyje, Glena Davidson. Apie ją plačiau rašė "Hamilton Spectator", rugsėjo 3 d. laidoje.

Merrimack turnyre, Salem, N.H., pirmąją vietą ir piniginius prizus pasidalijo Danijos didmeistris Bent Larsen ir JAV didmeistris Paul Benko, abu surinkę po 4½-½ tš. Laimėtoju paskelbtas "on tie break" P. Benko. 2. Larsen, 3. Saidy, toliau: Brands, Curdo ir Keves.

Bostono MET lygos metinis susirinkimas šaukiamas rugsėjo 30 d., Boylston klube. Praeitam sezone, So. Bostono Lietuvių Pil. D-jos šachmatų klubas dalyvavo MET lygoje su 2 komandom. Antroji užbaigė trečia iš 12 dalyvavusių "B" lygoje komandų.

Kas norėtų skaitytis Darbininko prašomas skambinti:
GLenmore 2-2973

LAISVĖS KOVOS METAIS

Kviečiame talkon DARBININKUI

DARBININKO administracija iš savo pusės daro visa, kad nereikėtų laikraščio kainos kelti. Palyginus su pirmąja kaina prieš 50 metų, DARBININKO prenumerata šiandien turėtų būti triguba — apie 10 dol. Tuo tarpu DARBININKO skaitytojai gauna laikraštį už 7 dol. Tai pigiausias mūsų laikraštis.

Norėdama ir toliau už tą kainą DARBININKĄ išlaikyti, administracija šaukiasi talkos. DARBININKUI reikia naujų skaitytojų. Jų galima rasti, tik reikia pasiūlyti DARBININKĄ užsisakyti.

Tam tikslui dabar *skelbiamas DARBININKO vajus ir naujiem skaitytojam daroma nemaža nuolaida.*

Kas prisiųs 2 dol., DARBININKĄ gaus iki šių metų pabaigos. Kas prisiųs 7 dol., gaus 1968 ir 1969 metam. Kas suras 5 naujus prenumeratorius, gaus dovanai lietuviškų knygų už 10 dol.

Kviečiame užprenumeruoti DARBININKĄ sau arba artimiesiems, kurie DARBININKO dar neskaito. Paraginkite draugus bei pažįstamus, kad užsiprenumeruotų papigintai arba prisidėkite auka, kad galėtume siuntinėti tiem, kurie nori skaityti, bet negali užsimokėti. Administracija gauna nemažai tokių prašymų iš kitų kraštų ir pačios Amerikos.

DARBININKO skaitytojų talka šiais 1968 reikšmingais metais surasti naujų skaitytojų padės administracijai ilgiau išsilaikyti nekeliant DARBININKO prenumeratos. Jei kiekvienas pasiryš prisidėti prie vajaus ir paieškoti naujų skaitytojų, nebus sunku to pasiekti.

Palengvinti išsiųsti prenumeratą, dedama ši atkarpa.

Prašome iškirpti, užpildyti ir pasiųsti adresu:

DARBININKAS — 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N.Y. 11221

Prašau siųsti DARBININKĄ ..... metam

Vardas ir pavardė .....

Adresas .....

Laikraštį užsakė .....

Siunčiu už prenumeratą $....., aukų $..... Viso $.....

TO PLACE YOUR AD CANCEL OR CHANGE
Tel.: GL2-2923

SERVICE

CUSTOM FLOORS
BY LISA
CARPET LINOLEUM
INLAID and TILE
CALL 24 HOURS
CALL 835-7559

MAIDSTONE MARINA, 3 MI HARBOR
E. Hampton. (516) EA 4-1650
Silver Sea Horse Restaurant, pool, mail port, Hertz cars, showers, launderette, gift shop, supplies. Places of worship within the area. Reservations — 516 324-2650.

METS Auto Tops Truck and Auto seat covers, convertible tops, truck tarpaulins, boat covers, boat seats & cushions. Low rates, free pickup and delivery. Insurance estimates. Ask for Cliff **993-3676** — 2515 3rd Avenue, Bronx (near 138th Street)

FAMA PAINTERS
INSIDE and OUTSIDE
All work done at reasonable rates
We guarantee all our work
1151 Rogers Avenue, Brooklyn
Call 2878199

THE TOWNHOUSE — 860 Arnold Ave. Point Pleasant, N.J. A new resident hotel for those over 65. Maid service & 3 meals daily (201) 899-0575, or write: 3601 Herbertsville Rd. Point Pleasant, N.J.

VINYL TOP YOUR CAR
Any Car—Hardtops, Sedans, Sports, Station Wagons, etc.
for only
$49.95
Original Factory Look
Fully Guaranteed
— Same Day Service —
Waterproof - Fireproof - Cut Proof
Also — Low Priced
Body and Fender Work
WALTER FALIK
1707 Jerome Ave., Bronx (175 St.)
CALL LU 3-4873

H. W. FEMALE

EXP. CHAMBERMAIDS
Steady position. Good salary
Day shift. Apply in person or call:
GARDEN CITY HOTEL
7th Street & Park Avenue
Garden City, — (516) PI 6-0700

GENERAL FACTORY HELP (20)
Work near home — Good starting salary. Some experience preferred.
Braun Crystal Manufacturing Co.
64-20 Admiral Ave. Middle Village, Queens. Apply in person ask for Mr. Bobi Solot.

SEAMSTRESS experienced only in all phases of machine and / or hand finishing. Salary based on experience and quality.
Syracuse, N.Y.
Phone (315) 437-2925

EXPERIENCED OPERATORS
ON DRESSES
Section Work. Full Time and Exp. Pressers
Fringe Benefits. Paid Holidays
Good starting salary.
CARLAND MFG CORP.
8 North Main St. Monroe, N.Y.
(50 miles N.Y.C.)
Call 914 - 783-2511

DISPLAY

SHANNON FLORISTS
Perotta Bros. Props. Florist, Nursery — Retail - Wholesale specializing in all Floral Designs, Weddings, Communion, Confirmation and Funerals. **Opp. Green Wood Cemetery,** 3380 Fort Hamilton Parkway. Call for free delivery.

H. W. MALE

BUS MECHANICS
With Diesel Experience
HELPERS & CLEANERS
FULL TIME
FULL BENEFITS
Apply at
INTER-CITY TRANSPORTATION CO.
730 MADISON AVE.
PATERSON, N. J.
No Phone Calls

DARBININKO SKAITYTOJAM

SKAITYTOJAMS palengvinti išsiųsti prenumeratą, dedamas šis lapelis. Prašome jį iškirpti, užpildyti ir pasiųsti adresu:

Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221

Prašau pratęsti prenumeratą 1968 metams.

Vardas ir pavardė .....

Adresas .....

DARBININKAS naujiem skaitytojam pirmuosius metus tik $5.00. Visi kiti skaitytojai, kur begyventų, moka $7.00.

Už kalendorių $.....

Siunčiu už prenumeratą $.....

Spaudai paremti $.....

MEISTERIŠKA IR KULTŪRINGA NAMŲ APYVOKA

Pilnas namų apstatymas arba pavienis pasirinkimas papuošimui bet kuris baldas. — Šie ir daug kitų iš Vokietijos importuotų baldų miegamųjų apstatymui.

Vokiški importuoti baldai išimtinai gaunami

ADOLF SCHRAGER'S FURNITURE
336 East 86th Street — Tel. TR 9-0400
(Tarpe 1-mos ir 2-ros gatvių)
Mokėjimo sąlygos pagal pirkėjo pageidavimą

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Seniausia firma JAV-se oficialiai autorizuota
V/O Vneshposyltorgo
priimti

DOVANŲ SIUNTINIUS

į Lietuvą ir USSR iš anksto apmokant muitą. Mūsų prityrusių tarnautojų štabas garantuoja klijentams:

TIKSLŲ IR NEKLAIDINGĄ PATARNAVIMĄ.
GREITĄ IR SAVO LAIKU SIUNTINIŲ IŠSIUNTIMĄ.
VISI SIUNTINIAI APDRAUDŽIAMI PAGAL VISĄ SIUNTINIO VERTĘ.
IŠRŪPINAME GAVĖJO PARAŠĄ APIE SIUNTINIO GAVIMĄ.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

yra autorizuota firmos PODAROGIFTS, INC. priimti dovanų užsakymus Sovietų gamybos prekėms ir piniginiams certificatams.

UŽSAKYMAI PAGAL PASIRINKIMĄ.
ĮSITIKINKITE PATYS!

Aplankykite bet kurį mūsų skyrių JAV didesniuose miestuose, kur jūsų patogumui yra didelis prekių pasirinkimas.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106; Tel. 215-925-3455

SKYRIAI:

PHILADELPHIA, Pa. 19123 — 632 W. Girard Ave.	WA 5-8878
BALTIMORE, Md. 21224 — 3206 Eastern Ave.	DI 2-2374
SO. BOSTON, Mass. 02127 — 390 West Broadway	AN 8-8764
CHICAGO, Ill. 60632 — 4102 Archer Ave.	FR 6-6399
CHICAGO, Ill. 60622 — 2242 W. Chicago Ave.	BE 5-7788
CLEVELAND, Ohio 44119 — 787 E. 185th Street	486-1836
DETROIT, Mich. 48210 — 6460 Michigan Ave.	TA 5-7560
ELIZABETH, N.J. 07206 — 943 Elizabeth Ave.	354-7608
HAMTRAMCK, Mich. 48212 — 11415 Jos. Campau Ave.	365-6350
KANSAS CITY, Kan. 66102 — 18 So. Bethany	AT 1-1757
LOS ANGELES, Cal. 90026 — 2841 Sunset Blvd.	382-1568
MIAMI, Fla. 33137 — 2755 Biscayne Blvd.	FR 9-8712
MINNEAPOLIS, Minn. 55414 — 217 E. Hennepin Ave.	FE 2-4908
NEW BRITAIN, Conn. 06052 — 97 Shuttle Meadow Ave.	224-0829
OMAHA, Nebr. 68107 — 5524 So. 32nd Street	731-8577
PARMA, Ohio 44134 — 5432 State Road	749-3033
PITTSBURGH, Pa. 15222 —346 Third Avenue	GR 1-3712
ROCHESTER, N.Y. 14621 — 683 Hudson Avenue	BA 5-5923
NEW YORK, N.Y. 10003 — 101 First Avenue	OR 4-3930
SAN FRANCISCO, Cal. 94122 — 1236 9th Avenue	LO 4-7981
SEATTLE, Wash. 98103 — 1512 N. 39th Street	ME 3-1853
SOUTH RIVER, N.J. 08882 — 168 Whitehead Ave.	257-2113
SPRINGFIELD, Mass. 01103 — 1840 Main St. 736-9636	RE 4-8354
WORCHESTER, Mass. 01604 — 82 Harrison St.	798-3347
TRENTON, N.J. 08611 — 730 Liberty Street	LY 9-9163
VINELAND, N.J. 08360 — Parish Hall, West Landis Ave.	691-8423

CENTRINĖ ĮSTAIGA NEW YORKE
220 PARK AVENUE SOUTH, cor. 18th STREET
NEW YORK, N. Y. 10003 — Tel. 212 - 982-8410

FAITH
Universal šermeninėje laidotuvės yra tikėjimo paliudijimas.

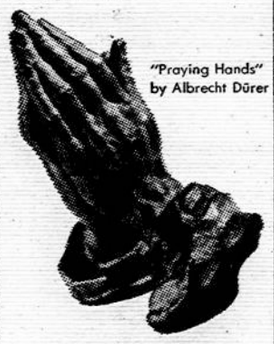

"Praying Hands" by Albrecht Dürer

universal
FUNERAL CHAPEL, INC.
52nd Street at Lexington Avenue
Ray Kerbelis, Dir.
PL 3-5300

PIRMAUJANTI DEŠRŲ PREKYBA NEW YORKE
VOKIŠKOS SPECIALYBĖS

SCHALLER & WEBER

AUGŠČIAUSIOS KOKYBĖS PRODUKTAI

Mūsų krautuvėse geriausios dešros
Kelionei ir TV užkandžiai — kumpiai, įvairiausios mėsos, lietuviška duona ir kiti produktai

Užeikite — įsitikinsite!

9 DIDŽIULĖS KRAUTUVĖS 9

New Yorke: 1654 2nd Ave. (85-86 St.) — TR 9-3047
Ridgewoode: 56-54 Myrtle Avenue — VA 1-7068
Astorijoje: 28-28 Steinway Street — AS 4-3210
Floral Park, L.I.: 259-17 Hillside Ave. — 343-6116
E. Northport, L.I.: 250-A Lark Field Rd. 516-757-0801
Franklin Sq., L.I.: 981 Hempstead Tpke. — 437-7677
Flushinge: 41-06 Main Street — HI 5-2552
Jackson Heights: 82-10 37th Avenue — DE 5-1154
Poughkeepsie, N.Y.: 450 Main St. — 914-454-9070

RADIJO PROGRAMOS

Lietuvos Atsiminimų Radio Valanda NEW YORKE
šeštadieniais nuo 5 iki 6 val. WEVD 1330 Kil. 97.9 Mg. Fm. Direktorius Dr. Jokūbas J. Stukas, 1016 Schleifer Rd. Hillside, N.J. 07205; tel. 201-289-6878.

Laisvės žiburys — NEW YORK — Lietuvių ir anglų kalbomis sekmadieniais 9-10 val. ryto WHBI 105,9 FM banga. Vedėjai: Antanas Mažeika VI 5-6332 ir Romas Kezys TW 4-1288, 62-15 69th Pl., Middle Village, N.Y. 11379.

Tel. (212) 497-8865
Alfa Jeweler
A. ŪSELIS
Garantuotas laikrodžių taisymas
Aukso, platinos žiedai su deimantais • Viso pasaulio įvairūs laikrodžiai • Puikūs importuoti indai • Įvairūs papuošalai moterim.

Charm Beauty Shoppe
REGINA ŪSELIENĖ — Tel. 497-8865
Pusmetinis sušukavimas. Kirpimas. Stilizavimas.
Plaukų dažymas
267 St. Nicholas Ave., Ridgewood, N.Y.

Visit Beautiful GRAYMOOR
and enjoy a day of Christian encounter with the Friars
Every Sunday — July through October
Folk Masses: 10:45, 11:45 and 12:45; Novena to St. Anthony 2 PM; Ecumenical Service and Bible reading with song 3 PM.
Picnic Grounds - Snack Bar - Ample Parking - Gift Shop
WEEKDAY MASS — 11 A.M.
Special arrangements for organizations and groups. For further information write: **Fr. Jeremiah Kelliher** Graymoor Friars, Garrison, N.Y. 10524; Telephone: GArrison 4-3671 (Code #914). Write for **FREE** Visitors' Directory.

EXP DONUT BAKER
Part or Full Time — Steady nice working conditions, fringe benefits DUNKIN DONUTS 120 East Sunrise Highway Valley Stream (516) VA 5-2530.

EXP. HOUSEMAN
Must have neat appearance
Steady position. Good salary.
Apply in person or call
GARDEN CITY HOTEL
7th Street & Park Ave.
Garden City, L.I. (516) PI 6-0700

DARBININKAS

Vienuolynas ..... GL 5-7068
Spaustuvė ..... GL 2-6916
Redakcija ..... GL 5-7281
Administracija ..... GL 2-2923

NEW YORKO NAUJIENOS

Muzikas Jonas Žukas su žmona ir sūnumi inž. Algiu išvyko atostogų Californijon. Pakeliui buvo sustojęs Phoenix, Arizonoje, kur, kaip rašo "Draugas", pradžiugino vietos lietuvius, grodamas vargonais lietuviškose pamaldose. Aplankė Grand Canyon, Los Angeles, Hearst'o nuostabaus puošnumo pilį, Yosemite Parką, San Francisco miestą ir kitas įžymybes, o taip pat ir savo draugus Californijoje. Grįžta į New Yorką rugsėjo 29, sekmadienį.

Andrius Treinavičius, 83 metų, dr. Birutės Paprockienės tėvas, mirė rugsėjo 24 Vilniuje, Lietuvoje.

ALRK Vargonininkų bei kitų lietuvių muzikų Sąjungos 48-me seime Brooklyne išrinktoji sąjungos centro valdyba pareigomis pasiskirstė taip: garbės pirmin. — Al. Aleksis, pirmininkas — V. Mamaitis, vicepirm. J. Stankūnas, I-mas sekr. — Alg. Kačanauskas, II-ras sekr. — M. Cibas ir ižd. — M. Liuberskis.

Laikrodininkas specialistas, lietuvis, išmokęs šio amato Šveicarijoje, taiso įvairių rūšių ir firmų laikrodžius. Darbas atliekamas naujausiais metodais ir pačiom naujausiom priemonėm. Sureguliavimas veltui. Pasiteiraukit prieš pirkdami naujus ir apsisaugokit nuo nesąžiningų pardavėjų. Adresas: Jono Pašukonio knygynas, 94-17 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. (Woodhaven Blvd. stotis). Darbo val. nuo 9 ryto iki 6 v.v. Tel. HI 1-7747.

Amerikos Liet. Tautinės Sąjungos 1-jo skyriaus narių susirinkimas įvyks spalio 5, šeštadienį, 7 val. vak. A. Jurgėlos patalpose, 1497 Putnam Ave., Brooklyn, N.Y. Po vasaros atostogų skyriaus valdyba stengiasi pagyvinti skyriaus veiklą. Bus simpozijumas, diskusijos ir laisvas pašnekesys. Valdyba kviečia ne tik narius, bet ir bendraminčius susirinkime dalyvauti.

Aleksandras Danta, buvęs finansų viceministeris nepriklausomoje Lietuvoje, dabar gyvenas Australijoje, šiomis dienomis lankėsi New Yorke. Rugsėjo 25 išskrido į Australiją.

Prel. Ig. Kelmelis, Newarko lietuvių parapijos klebonas eme ritas, susirgo ir gydosi namie.

Dvi mamytės ir dvi dukrytės šį sekmadienį drauge su Rūtos ansambliu koncertuoja Wilkes-Barre.

Rimantas Giedraitis iš Northport, N.Y. spalio 12 Šv. Petro ir Povilo lietuvių bažnyčioj sumaino aukso žiedus su Audrone K. Juškaite iš Elizabeth, New Jersey.

Stasys Dėdinas iš Woodhaven, N.Y. rugsėjo 28 susituokia su Cynthia J. Typinski iš Detroit, Mich.

Šiem ir visiem jaunavedžiam, prisiuntusiem adresą, Darbininkas siunčiamas vieneriem metam dovanai. Ta pačia proga Darbininko administracija jaunavedžiam linki daug laimės bei sėkmės vedybiniame gyvenime.

Darbininkas, prisiuntus adresą, vieneriem metam siunčiamas dovanai jaunavedžiam ir Dėdės Samo tarnautojam-kariam. Administracija laukia Jūsų adresų.

Apie Lietuvą televizijoje

Rugsėjo 24 dienai numatytas pasikalbėjimas apie Lietuvą turi būti nukeltas vieną savaitę vėliau, kadangi rugsėjo 24 d. vakaras turėjo būti paskirtas J. Tautų posėdžiui. Pasikalbėjimas apie Lietuvą bus transliuojamas spalio 1.

Siųstuvai — National Educational Television tinklas, matomas JAV šiaurės rytų pakrašty, nuo Washington, D.C. iki Maino imtinai.

Laikas — antradienis, spalio 1 d. 10 val. vak. žinių programoje, tuoj po tarptautinių žinių, t.y., maždaug nuo 10:10 iki 10:30 val. vak.

Kanalai — New Yorke 13, Bostone 2, kitur gali būti dar ki toki (iš anksto pasitikrintini.)

Programos stebėtojai prašomi televizijos stočiai laišku arba per telefoną išreikšti savo susidomėjimą tokios rūšies programa ir padėkoti už laiką, skirtą Lietuvos klausimam. Tai stoties vadovybę paskatins ateityje lietuviškiem klausimam suteikti ir dar daugiau laiko. Stoties adresas: WNDT-13th Channel. 304 West 58th Street, New York, N. Y. 10019. Telef. LT 1-6000.

Kun. Algimantas Kezys, S.J., iš Chicagos, Lietuvių Foto Archyvo vedėjas, šiuo metu yra atvykęs į New Yorką jo ruošiamo filmo "Dvylika" reikalais. Yra apsistojęs pas savo tėvus Woodhavene.

Ona Menderienė susirgusi guli Liberty ligoninėje New Yorke. Jai padaryta operacija.

Darbininko metinis parengimas įvyks spalio 19 St. Matthias salėj, 58-15 Catalpa Ave., Ridgewood, N.Y. Tam koncertui iš Toronto, Kanados, atvyksta jaunimo choras, kurį sudaro 32 jaunuolės ir 30 jaunuolių. Kas galėtų priimti vieną ar daugiau jaunųjų choristų nakvynei, maloniai prašomi paskambinti T. Petrui Baniūnui, telef. GL 2-2923. Darbininko administracija už pagalbą iš anksto dėkoja.

Laima Ralytė

Redakcijoje lankėsi Laima Ralytė de Narauje iš Medellino, Kolumbijos. Ji buvo PLB III seimo delegatė, po seimo lankėsi Providence, R.I., Kanadoje. Į Kolumbiją išvyksta spalio mėnesio pradžioje. New Yorke buvo sustojus pas p. Kovus, Richmond Hill.

Flatbush baltųjų rajone išnuomojamas butas iš 3 kambarių, 4 tame aukšte. Namas turi keltuvą. Nuoma miesto nustatyta 93.51 mėnesiui. Tel. CL 2-9428. Adresas: 1641 Ocean Ave. (tarp Ave. L ir K.), Brooklyn, N.Y. 11230.

Williamsburg sekcijoj išnuomojamas 3-čiame aukšte butas iš 4 kambarių su modernia virtuve ir apšildymu. Pageidaujama lietuviška šeima, nes visas namas apgyventas lietuvių. Telef. VI 6-4818 skambinti po 7 val. vak.

Išnuomojamas erdvus kambarys netoli Jamaica traukinėlio. Pageidaujama moteris, kuri gali naudotis virtuve. Skambinti 296-8607.

Ieškomas 3-4 kambarių butas. Kas turėtų ar žinotų, prašom paskambinti GL 2-2923.

BOSTONO ŽINIOS

Baltų tautų festivalis bus rugsėjo 28, šeštadienį, 7 v.v. Bostono Mutual Hall. Festivalį suorganizuoti iniciatyvos ėmėsi latviai. Jie dainuos ir kankliuos, tautinius šokius šoks lietuviai ir estai. Scenoje bus iškabintos visų trijų tautų vėliavos. Atvyksta filmuoti iš televizijos. Visi lietuviai kviečiami dalyvauti.

Kariuomenės šventės minėjimas lapkričio 10 Liet. Piliečių D-jos auditorijoj.

Lituanistinės mokyklos parengimas lapkričio 16 Liet. Piliečių D-jos auditorijoj.

Šv. Petro parapijos metinė vakarienė — banketas įvyks spalio 13, sekmadienį, 5 val. vak. Šis banketas šiais metais bus Moseley's on the Charles, Dedham, Mass. Parapiečiai, kurie neturi savo susisiekimo priemonių, bus nuvežami specialiais autobusais. Autobusai keleivius paims nuo Liet. Piliečių Klubo ir taip pat nuo parapijos koplyčios prie E. 7-tos gatvės. Už autobusus keliaujantiem mokėti nereikės. Vakarienės bilietas kainuoja 6 dol. Po vakarienės bus šokiai, kurie pradedami 7:30 val. vak. Parapijos klebonas kviečia parapijos jaunimą, kuris nedalyvaus bankete, dalyvauti bent šokiuose. Šokiam bilietai kainuoja 2 dol. Juos bus galima gauti prie įėjimo.

Naujosios Anglijos apskrities Lietuvos Vyčių pusmetinis suvažiavimas įvyks rugsėjo 18-9 šv. Juozapo parapijoj Waterbury, Conn. Iš Bostono yra pasiruošęs vykti didelis skaičius vyčių. Rugsėjo 29 į suvažiavimą vyks ir kun. A. Janiūnas, kuris yra Naujosios Anglijos Lietuvos Vyčių dvasios vadovas. 5 val. popiet mišios lietuvių kalba delegatam ir svečiam.

Vartotas popierius Bostono arkivyskupo kardinolo Cushing labdaros fondo naudai šv. Petro parapijoje bus renkamas rugsėjo 29. Popierių reikia sunešti į parapijos klebonijos kiemą arba prie parapijos salės prie E. 7-tos gatvės. Popierius bus išvežamas tą dieną 12 val. vidudienį. Parapiečiai prašomi po nustatyto laiko popieriaus nebevežti.

Šv. Petro parapijoje savaitės misijos lietuviškai bus pradedamos spalio 27 — Kristaus Karaliaus šventėje. Misijas ves jėzuitas tėvas Juozas Venckus.

P. Pleskevičiaus, Lietuvos savanorio -kūrėjo žmona, kuri keletą metų gyveno Bostone ir kartu su vyru dirbo šv. Petro parapijoje, rugsėjo 14 mirė pas savo sūnų Hamiltone, Kanadoje. Velionė palaidota Port Credit lietuviškose kapinėse.

KATALIKIŲ MOTERŲ SĄJUNGOS 29-tos kuopos

Sukaktuvinis parengimas

PIETŪS

įvyks
spalio 6, sekmadienį
1 val. p.p.

Apreiškimo parapijos salėj, Brooklyne.

Paskaitą laikys kun. Vl. Budreckas.

Pietų metu kiti įvairumai bei gražūs laimėjimai.

Įėjimo auka 3.50 dol.

Kviečiamos viešnios bei svečiai.

Rengėjos

Su gilia širdgėla pranešu savo giminėms ir bičiuliams, kad po ilgos ir varginančios ligos rugsėjo 22 8 val. vak. Kaune su šiuo pasauliu atsiskyrė mano geroji mamytė VERONIKA VALAKIENĖ. Mirė eidama 78-tuosius amžiaus metus. Buvo gimusi Graužiečių km., Pašilės par., Ukmergės apskr. Jaunystėje 10 metų prabuvo Jungtinėse Amerikos Valstybėse, o po I pasaulinio karo su šeima grįžo į Lietuvą. Gyveno Valtūnų malūne, Žemaitkiemio valsč., ir Lokėnų vienkiemy, Panoterių valsč. Tik prieš 3 metus persikėlė pas savo vaikus į Kauną. Skausme liko vyras Kazimieras, dukros Janina ir Liuda, sūnūs Ignas ir Juozas, marčios Elena ir Ona, 6 anūkai ir proanūkė, o taip pat brolis Edvardas Polk (Pulokas), gyv. Brooklyne, N.Y., ir daug giminių Lietuvoje ir Amerikoje. Velionė po religinių apeigų palaidota rugsėjo 25 Panoterių parapijos kapinėse šalia savo tėvų ir brolio.

Sūnus Juozas Valakas

A † A

KUN. DR. JONUI STARKUI

mirus, jo broliui dr. Antaną Starkų nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

JULIJA RAJAUSKAITĖ - ŠUŠIENĖ

A † A

ALBINUI STADALNINKUI

mirus, žmonai Valerijai, sūnui Romui, Nijolei ir Jonui Ulėnams ir broliui Vytautui su šeima, nuoširdžią užuojautą reiškia

TEIKIAI ir ŽEMAITAIČIAI

Mūsų mielai narei Valerijai su šeima, mirus jos vyrui

A † A

ALBINUI STADALNINKUI

užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Lietuvių Moterų Federacijos Stamfordo ir apylinkės klubas

A † A

ALBINUI STADALNINKUI

mirus, dukterį Nijolę Ulėnienę su vyru, žmoną, sūnų ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime.

VYTAUTAS ir BIRUTĖ IGNAI

Nijolę Ulėnienę, jos mylimam tveliui

A † A

ALBINUI STADALNINKUI

mirus, gilią užuojautą reiškia

ALDONA KEPALAITĖ,
HERKULIS ir VYTAUTAS STROLIOS

A † A

VALENTINAI MROZINSKIENEI

mirus, jos vyrą Aleksą Mrozinską, A.L.R.K. Vargonininkų bei Kitų Lietuvių Muzikų S-gos narį, nuoširdžiai užjaučia

A.L.R.K. Vargonininkų bei Kitų Lietuvių Muzikų Sąjungos Centro Valdyba

A † A

VALENTINAI MROZINSKIENEI

mirus, vyrą Aleksą Mrozinską, sūnus ir kitas gimines nuoširdžiai užjaučia

BIRUTĖ ir VYTAUTAS KIDOLIAI

Mielą Kolegą Aleksą Mrozinską, jo žmonai

A † A

VALENTINAI MROZINSKIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučia

ALDONA KEPALAITĖ,
HERKULIS ir VYTAUTAS STROLIOS

A † A

VALENTINAI MROZINSKIENEI

po sunkios ligos mirus, jos vyrą Aleksą, sūnus Saulių ir Sigitą Mrozinskus ir kitus gimines nuoširdžiai užjaučia ir liūdi

Antanina, Danguolė, Jonas ir Vladas
POVILAUSKAI

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS
Toronto, Kanada
JAUNIMO CHORAS
dainuoja

DARBININKO METINIAME KONCERTE

1968 spalio 19, šeštadienį, 7:30
ST. MATTHIAS SALĖJ
58-15 Catalpa Ave., Ridgewood, N. Y.
Chorui vadovauja: *Kun. BRONIUS JURKŠAS*

PROGRAMOJE: lietuvių kompozitorių ir liaudies dainos.

- Įėjimo auka: 3 dol.; rezervuotos 4 dol.; studentams 2 dol.
- Pradžia 7:30 val. vakaro
- Veiks Darbininko Spaudos kioskas.
- Šokiams gros Gutauskų orkestras ir Dudučio kapela jaunimui.
- Veiks pilnas bufetas su užkandžiais bei gėrimais.

Kviečiami visi atsilankyti, pagerbti dainuojantį jaunimą, atvykusį iš Kanados ir palaikyti lietuviškos spaudos darbus.